

Solvens II

- En konkurrensfördel för de svenska
försäkringsbolagen?

Av: Fredric Olsson & Sabrina Vincent
Handledare: Ogi Chun & Cheick Wagué

Sammanfattning

Titel:	Solvens II – en konkurrensfördel för de svenska försäkringsbolagen?
Seminariedatum:	2011-06-10
Ämne/kurs:	Företagsekonomi C kandidatuppsats, 15 hp, Redovisning.
Författare:	Fredric Olsson & Sabrina Vincent
Handledare:	Ogi Chun & Cheick Wagué
Nyckelord:	Solvens II, QIS 5, framgångsfaktor, riskhantering, kapitalkrav.
Syfte:	Uppsatsens syfte är att undersöka om implementeringen av Solvens II medför konkurrensfördelar för svenska försäkringsbolag jämfört med försäkringsbolag i EU:s övriga medlemsländer.
Teoretisk referensram:	Referensramen börjar med att introducera läsaren om vad som motiverar särskilda krav på försäkringsbranschen. Därefter presenteras de kritiska framgångsfaktorerna, det nuvarande solvensregelverket, riskteorin inom försäkringsbranschen, Solvens II direktivet och slutligen tidigare forskning.
Metod:	Uppsatsen grundar sig på en induktiv ansats då vi genom att samla in empirisk data, i form av rapporter och intervjuer, kan skapa en teori om hur försäkringsbranschen påverkas av Solvens II direktivet.
Empiri:	Empirin bygger på QIS 5 rapporterna för Sverige samt för Europa, intervjuer med Finansinspektionen och If samt information från ett seminarium organiserat av KPMG.
Slutsatser:	Författarna anser att de kritiska framgångsfaktorerna som definierats för att avgöra om Solvens II projektet kan innebära en konkurrensfördel för de svenska försäkringsbolagen är delvis uppfyllda.

Abstract

The purpose of this essay is to investigate whether the implementation of the Solvency II directive will create a competitive advantage for the Swedish insurance companies compared with other insurance companies in Europe.

Therefore the theoretical perspective illustrates the specific requirements and risk culture of the insurance industry and defines the critical success factors for a successful implementation of the directive. The empirical foundation is built on the QIS 5 reports for Sweden and Europe, interviews with the financial services and If insurance company as well as information from a seminar organized by KPMG. The analysis shows that the Swedish insurance companies meets the capital requirements of Solvency II by a large margin and that they are accustomed to risk management and reporting requirements from the traffic light model. This implies that the three critical success factors for a successful implementation of Solvency II are met, although with some limitations, and that Swedish insurance companies could possibly have a competitive advantage.

Innehållsförteckning

SAMMANFATTNING	2
ABSTRACT	3
INNEHÅLLSFÖRTECKNING	4
FIGURFÖRTECKNING	7
ORDLISTA	8
FÖRKORTNINGAR	8
1 INLEDNING	9
1.1 BAKGRUND	9
1.2 PROBLEMDISKUSSION	11
1.3 PROBLEMFÖRMULERING OCH HYPOTES	12
1.4 SYFTE	12
1.5 AVGRÄNSNING	12
1.6 UPPSATSENS DISPOSITION	13
2 TEORETISK REFERENSRAM	14
2.1 FÖRSÄKRINGSBRANSCHENS SÄRSKILDA KRAV	14
2.2 KRITISKA FRAMGÅNGSFAKTORER	15
2.3 SOLVENS	16
2.4 NUVARANDE REGELVERK - SOLVENS I	16
2.4.1 Trafikljusmodellen	17
2.5 RISKTEORI INOM FÖRSÄKRINGSBOLAG	18
2.5.1 Försäkringsrisk	19
2.5.1.1 Teckningsrisk	20
2.5.2 Operativ risk	20
2.5.3 Marknadsrisk	20
2.5.4 Kreditrisk	21
2.6 SOLVENS II	21
2.6.1 Pelare 1: Kvantitativa krav	22
2.6.2 Pelare 2: Kvalitativa krav	24
2.6.3 Pelare 3: Krav på publik information	25
2.7 TIDIGARE FORSKNING	25
2.7.1 Cummins conceptual framework	26
2.7.2 Basel II	27
2.7.2.1 Forskning om effekter av Basel II	28
2.7.3 Solvens II en börda eller en fördel?	29
3 METOD	30
3.1 METODISK ANSATS	30
3.1.1 Val av metodiks ansats	30
3.2 DATAINSAMLING OCH TILLVÄGAGÅNGSSÄTT	31
3.2.1 Kvalitativdata – Intervjuer och seminarium	31
3.2.2 Kvantitativ data - QIS 5 rapporter	32
3.3 VAL AV KÄLLOR TILL EMPIRISK DATA	32
3.4 OPERATIONALISERING	33

3.5	RELIABILITET OCH VALIDITET	35
3.6	METODKRITIK	37
3.6.1	<i>Källkritik</i>	37
4	EMPIRI	38
4.1	PELARE 1 - KVANTITATIV DATA.....	38
4.2	QIS 5 RAPPORT EIOPA.....	39
4.2.1	<i>Finansiell påverkan Europa</i>	39
4.3	QIS 5 RAPPORT FINANSINSPEKTIONEN.....	43
4.3.1	<i>Finansiell påverkan Sverige</i>	43
4.4	RAPPORT OM EKONOMISKA FÖRHÅLLANDEN OCH STABILITET	44
4.5	INTERVJU MED FINANSINSPEKTIONEN	45
4.5.1	<i>Pelare 1 - "Svenska bolag överlag väl rustade"</i>	45
4.5.1.1	QIS 5 studien.....	46
4.5.2	<i>Pelare 2 - Riskhantering</i>	46
4.5.3	<i>Svenska försäkringsbolag jämfört med övriga EU:s medlemsländer</i>	47
4.6	INTERVJU MED KARIN FRIBERG PÅ IF SKADEFÖRSÄKRING	48
4.6.1	<i>Intervju – Övergripande frågor</i>	48
4.6.1.1	QIS 5	49
4.6.2	<i>Pelare 1 – Kvantitativa krav</i>	49
4.6.3	<i>Pelare 2 – kvalitativa krav</i>	50
4.6.4	<i>Pelare 3 – Rapportering</i>	50
4.7	KPMG - SEMINARIUM	51
4.7.1	<i>Gapanalys</i>	51
4.7.1.1	<i>Pelare 1 - IT-system och data</i>	51
4.7.1.2	<i>Pelare 2 - Riskhantering</i>	52
4.7.1.3	<i>Pelare 3 – Rapportering</i>	52
5	ANALYS	53
5.1	PELARE 1 – SOLVENS MARGINAL OCH SOLVENS II.....	53
5.1.1	<i>Tillförlitlighet i QIS 5 resultatet</i>	54
5.2	PELARE 2 - RISKHANTERING OCH SOLVENS II.....	55
5.3	PELARE 3 - TRAFIKLUSET OCH SOLVENS II	56
5.4	SOLVENS II SOM KONKURRENSFÖRDEL	56
5.5	SAMMANFATTNING AV ANALYSEN	57
6	SLUTSATS	59
6.1	SLUTSATSER KOPPLADE TILL SYFTE OCH HYPOTES	59
6.2	DISKUSSION	60
6.3	SLUTSATSER KOPPLADE TILL TIDIGARE FORSKNING	61
6.4	FÖRSLAG TILL VIDARE FORSKNING	63
7	KÄLLFÖRTECKNING	65
7.1	ELEKTRONISKA REFERENSER	65
7.2	MUNTliga KÄLLOR	68
7.3	TRYCKTA KÄLLOR.....	68
7.4	VETENSKAPLIGA ARTIKLAR	69
7.5	LAGAR, DIREKTIV OCH UTREDNINGAR	70
8	BILAGOR	72
8.1	INTERVJUGUIDE – FINANSINSPEKTIONEN	72

8.2	INTERVJUGUIDE – IF SKADEFÖRSÄKRING	74
8.3	EIOPA: REPORTS ON FINANCIAL CONDITIONS AND STABILITY	76

Figurförteckning

FIGUR 1: SOLVENS II:S TRE PELARE	22
FIGUR 2: FÖRSÄKRINGSBOLAGETS BALANSRÄKNING I SOVLENS II.	24
FIGUR 3: ANTAL (ÅTER-)FÖRSÄKRINGSBOLAG I EUROPA.....	39
FIGUR 4: KAPITALKRAV OCH ÖVERSKOTT.....	40
FIGUR 5: FÖRDELNING AV SCR-TÄCKNING.....	40
FIGUR 6: FÖRDELNING AV SCR-TÄCKNING EFTER LAND.....	41
FIGUR 7: SCR JÄMFÖRT MED RSM.	42
FIGUR 8: JÄMFÖRELSE MELLAN SOLVENS 1, MCR, TRAFIKLJUSET OCH SCR FÖR 107 FÖRSÄKRINGSBOLAG.	43
FIGUR 9: KAPITALBAS I FÖRHÅLLANDE TILL SCR.....	44

Ordlista

Solvens Ett mått på försäkringsbolagens ekonomiska ställning samt styrka. Förmåga att betala skulder.

Förkortningar

CEIOPS Den europeiska tillsynskommittén för försäkringar och tjänstepension.

EIOPA Europeiska försäkrings- och tjänstepensions-myndigheten, som är den myndighet som 2011 avses ersätta CEIOPS.

FAL Försäkringsavtalslagen

FI Finansinspektionen

FRL Försäkringsrörelselagen

MCR Minimal Capital Requirement

ORSA Own Risk and Solvency Assessment

SCR Solvency Capital Requirement

QIS Quantitative Impact Studies

1 Inledning

Det inledande kapitlet börjar med att ge en generell bild över försäkringsrörelsen. Därefter förklaras den övergripande innebörden av Solvens II-direktivet och dess påverkan på försäkringsbolagen. Vidare leds diskussionen in på de problem som uppsatsen har för avsikt att belysa.

1.1 Bakgrund

Försäkringsbranschen är, liksom den finansiella marknaden, en otroligt viktig samhällsekonomisk funktion. Utan stabila och trygga försäkringsbolag hämmas ekonomin, investeringar skulle undvikas på grund av riskerna med ett innehav. Konsumenter skulle exempelvis undvika investeringar i sin bostad om det finns stor osäkerhet över om man får någon ersättning vid en eventuell skada på byggnaden.¹

Idén med försäkringsrörelsen är att skapa ett gemensamt skydd mot vanliga skaderisker, vilket växte fram tidigt i historien. Handelsstäder kring Medelhavet hade sjöförsäkring redan under medeltiden och i nordnorden fanns då brandstod som var en tidig form av brandförsäkring. Men det var först under 1700-talet som de första försäkringsaktiebolagen bildades samt de beräkningsmässiga grundvalarna lades för den professionella livförsäkringsbranschen. Därmed började sannolikhetskalkyl och befolkningsstatistik användas som underlag för prissättning på premien. Under 1800- och 1900-talet växte det fram många nya typer av försäkringsformer t.ex. inbrotts- och olycksfallsförsäkring för den enskilde individen men även kollektivavtalsgrundad försäkring som inkluderade allt större grupper.

Enligt Nationalencyklopedin kan man definiera en försäkringsrörelse som ”försäkringsbolag som bedriver affärsverksamhet med bl.a. försäkringar.”² Verksamheten bedrivs genom att försäkringstagare, som är fysiska eller juridiska personer, skyddas ekonomiskt av försäkringsbolaget vid oförutsedda riskhändelser. Dessa eventuella händelser är redan angivna i försäkringsavtalet och försäkringsbolaget erhåller en avgift, en så kallad premie, från försäkringstagarna för sitt åtagande. Det är således den förutbetalda premien som alla försäkringstagare betalar som fungerar som ersättning vid uppkomna skador.

Eftersom försäkringstagaren betalar premien till försäkringsgivaren i förskott utsätts denne för risken att inte erhålla någon ersättning vid en eventuell skada, antingen på grund av att skadan inte täcks inom

¹ Tillsyn på försäkringsområdet, SOU2005:85, 2005 sid. 22

² Nationalencyklopedin. *Försäkringsrörelse*.

försäkringsavtalet eller på grund av att försäkringsbolaget har blivit insolvent.³ Kapitalförvaltning är därför en viktig del av försäkringsrörelsen. Eftersom premien betalas i förskott och utbetalningar vid eventuella skador sker i efterhand har försäkringsbolagen möjlighet att förvalta försäkringstagarnas kapital tills dess en skada sker. För att skydda försäkringstagaren finns speciella kapitalkrav som ska följas av alla försäkringsbolag. Tanken med kapitalkraven är att bolagen inte ska ta för stora risker med kapitalet och därmed inte kunna fullgöra sina förpliktelser.⁴ Eftersom försäkringsbolagen utgör en viktig samhällsekonomisk funktion kan verksamheten i de stora bolagen innebära en systemrisk. Systemrisken är starkt förknippad med banker och försäkringsbolag och innebär att problem hos en bank eller ett försäkringsbolag riskerar sprida sig till andra parter och orsaka generella problem i det finansiella systemet som helhet⁵. För att förhindra svårigheter i det finansiella systemet så förekommer så kallade ”bailouts” av stora institut som befinner sig i finansiella svårigheter av staten. Detta medför ytterligare ett problem, nämligen *moral hazard* problemet. Institut som anser sig vara för stora för att kunna tillåtas gå under agerar mindre försiktigt med sina investeringar då de är försäkrade mot konkurs. Beteendeförändringen hos ett försäkrat institut som leder till ökad risktagning kallas för moral hazard.⁶

För att skydda försäkringstagarna och samordna reglerna inom Europeiska Unionen, EU, har Europakommissionen arbetat fram ett omfattande solvens direktiv, Solvens II, som ska följas av alla försäkringsbolag inom EU. Direktivet klubbades igenom 2009 och ska vara implementerat den 1 januari 2013.⁷ Syftet med direktivet är att stärka kapitalbasen och förbättra riskhanteringen hos försäkringsbolagen, vilket ska skydda försäkringstagarna ”oavsett var försäkringsgivaren har sitt hem”.⁸ Gemensamma regler i hela EU syftar även till att öka konkurrensen och jämförbarheten mellan försäkringsbolagen.⁹

I Sverige år 2005 ansåg socialdemokraterna att det var för lång tid att vänta till det nya direktivet skulle inrättas. Därför, med inspiration av Danmark, fick finansinspektionen i uppdrag att utforma ett regelverk som skulle begränsa risktagandet inom försäkringsbranschen¹⁰. Detta regelverk heter idag trafikljusmodellen och har använts av försäkringsbolag sedan 2007. Modellen är ett komplement till det nuvarande Solvens I direktivet med högre kapitalkrav och ökad riskhantering.

³ Tillsyn på försäkringsområdet, SOU 2005:85. Sid.22

⁴ Tillsyn på försäkringsområdet, SOU 2005:85. Sid.23

⁵ Riskgälden. *Ordlista*.

⁶ Moyer, R. Charles & Lamy, Robert E. (1992). *Too big to fail: Rationale, consequences, and alternatives*.

⁷ Finansinspektionen. *Om Solvens 2*.

⁸ Collins, Stuart (2010). *Solvency II to protect buyers no matter where the insurer calls home*.

⁹ Finansinspektionen. *Om Solvens 2*.

¹⁰ Finansinspektionen. *Bakgrund till trafikljusmodellen*.

1.2 Problemdiskussion

Under augusti till november 2010 genomfördes Quantitative Impact Study 5, QIS 5, som är en kvantitativ förstudie över hur väl de europeiska försäkringsbolagen klarade Solvens II kraven. Studien var den femte i ordningen och alla försäkringsbolag inom EU var välkomna att delta. Utfallet från studien förväntas visa på Solvens II-reglernas effekt på Europas försäkringsbolag.¹¹ Resultatet från QIS 5 studien publicerades i mars 2011 av EIOPA och visar på ett blandat resultat för Europas försäkringsbolag. Tendensen är att små och medelstora bolag har svårare att uppfylla kapitalkraven i jämförelse med stora bolag och grupper. För svensk del visade förstudien att svenska bolag skulle klara Solvens II direktivet bra. Finansinspektion, FI, skriver på sin hemsida att ”Svenska försäkringsbolag över lag väl rustade”.¹²

Försäkringsbolag som inte klarar av de nya solvenskraven kommer att behöva söka efter nytt kapital alternativt ändra sin verksamhet. Försäkringar som innebär stora risker kan komma att undvikas på grund av att dessa kräver ett högre kapitalkrav. ”For some products, capital requirements will go up; for some products, capital requirements will go down” säger Tony Jeffrey, Biträdande chef för försäkringstillsynen vid Central Bank and Financial Services Authority of Ireland¹³. Mr. Jeffrey menar också att Solvens II reglerna kommer att påverka alla aspekter i bolagens strategi. Prissättningen kommer att ändras och nya innovationer av försäkringslösningar kommer att vara nödvändigt. ”It’s going to change all the rules. It’s going to change how you do business”¹⁴.

Ett sätt för bolagen att uppfylla solvenskraven kan vara att använda sig av återförsäkringsbolag som i huvudsak försäkrar risker i andra bolag.

”Solvency II effectively requires insurers to hold more capital per unit of risk, but reinsurance can reduce that additional cost. Clients are now seeing this as they work through their Solvency II preparation, said Guy Carpenter’s Mr. Klein.”¹⁵

Genom att använda sig av återförsäkringsbolag kan försäkringsbolagen minska sitt kapitalkrav vilket enligt Mr. Klein kommer att vara nödvändigt inte minst inledningsvis vid införandet av Solvens II. Försäkringsbolag inom EU som inte uppfyller kapitalkraven kommer antingen behöva ändra sin

¹¹ Finansinspektionen. *Kvantitativ förstudie 5 (QIS 5)*.

¹² Finansinspektionen. *Svenska försäkringsbolag överlag väl rustade*.

¹³ Bradford, Michael (2010). *Solvency II may drive more innovation: regulator*.

¹⁴ Ibid

¹⁵ Collins, Stuart (2010). *Reinsurers foresee Solvency II rush*.

företagsstrategi, söka nytt kapital eller använda sig av återförsäkringsbolag. Oavsett hur bolagen bär sig åt kan detta vara en konkurrensfördel för kapitalstarka bolag som klarar kapitalkraven bra, då det finns en möjlighet till ökad marknadsandel eller expansion till nya marknader om kapitalsvagare bolag lägger ner sin verksamhet och lämnar nytt utrymme på marknaden.

Gemensamma standarder som Solvens II kommer att innebära kan även minska bolagens utgifter för anpassning mot lokala och regionala bestämmelser. Detta bidrar till en utjämnad spelplan och ökad konkurrens vilket kan gynna kapitalstarka bolag.¹⁶

1.3 Problemformulering och hypotes

- Har svenska bolag, som enligt FI är överlag väl rustade, bättre förutsättningar till att öka sin marknadsandel eller expandera sin verksamhet till nya marknader i och med införandet av Solvens II?
- Har trafikljusmodellen hjälpt de svenska försäkringsbolagen i sina förberedelser inför Solvens II?

Som hypotes utgår vi från att svenska försäkringsbolag kommer att få konkurrensfördelar gentemot försäkringsbolag i EU:s övriga medlemsländer vid ett införande av Solvens II.

1.4 Syfte

Uppsatsens syfte är att undersöka om implementeringen av Solvens II medför konkurrensfördelar för svenska försäkringsbolag jämfört med försäkringsbolag i EU:s övriga medlemsländer.

1.5 Avgränsning

Samhällsvetenskaplig forskning avgränsas genom medvetna val hos forskaren men även genom begränsningar som ligger utanför dennes kontroll. Detta gäller även i detta arbete där författarna har valt att avgränsa sig till liv- och skadeförsäkringsbolag som omfattas av Solvens II direktivet då det inte går att urskilja de separata resultaten för de olika bolagsformerna ur rapporterna. Därmed utesluts de bolag som inte uppfyller kriterierna för att omfattas av direktivet samt grupper och captives. Vidare begränsas uppsatsen till att fokusera på uppfyllandet av Solvency Capital Requirement, SCR.

¹⁶ Von Bomhard, Nikolaus (2010). *The Advantages of a Global Solvency Standard*.

Empiriskt är uppsatsen avgränsad till resultatet i QIS 5 för svenska och europeiska försäkringsbolag eftersom Solvens II direktivet ännu ej har implementerats. QIS 5 rapporterna utgör det underlag som visar på hur väl de deltagande bolagen uppfyller kraven om Solvens II direktivet skulle gälla idag. Det är totalt 30 länder som kommer att omfattas av direktivet, däribland ingår alla EU-medlemsländer samt Norge, Island och Liechtenstein. Intervjumaterialet har inhämtats från myndighet, bransch och företag för att kunna belysa de svenska bolagens förutsättningar från olika perspektiv.

1.6 Uppsatsens disposition

Uppsatsen började med att i *kapitel 1* presentera läsaren inför försäkringsrörelsens speciella egenskaper. Därefter diskuterades det problemområde som uppsatsen har för avsikt att belysa, nämligen Solvens II regelverkets möjliga konsekvenser.

I *kapitel 2* presenteras den teoretiska referensram som författarna använt sig av. Denna har konstruerats genom en omfattande litteraturstudie samt studie kring det regelverk som uppsatsen baseras på, Solvens II. Här introducerar författarna läsaren till de kritiska framgångsfaktorerna, riskteorin inom försäkringsbranschen samt Solvens II:s tre pelare.

I *kapitel 3* förklaras metodvalen och tillvägagångssättet för uppsatsen. Den induktiva ansatsen har använts i arbetet och val av empirisk data samt intervjurespondenter motiveras i detta avsnitt.

Kapitel 4 innehåller empirin som insamlats av författarna. Den består av intervjuer med FI och If, ett seminarium av KPMG samt QIS 5-rapporterna för Sverige och Europa.

Kapitel 5 behandlar analysen i arbetet. Analysen har delats in efter de tre pelarna som Solvens II direktivet är baserat på.

Slutsatserna som författarna gjort presenteras i *kapitel 6*. Där diskuteras empirin i samband med syfte och hypotesen. Kapitlet innehåller även en diskussion kopplad till tidigare forskning och slutligen presenteras författarnas egna förslag till vidare forskning.

2 Teoretisk referensram

Referensramen börjar med att introducera läsaren om vad som motiverar särskilda krav på försäkringsbranschen. Därefter presenteras de kritiska framgångsfaktorerna för Solvens II projektet. Vidare följer det nuvarande solvensregelverket, riskteorin inom försäkringsbranschen, Solvens II direktivet och slutligen tidigare forskning.

2.1 Försäkringsbranschens särskilda krav

Försäkringsbolag, banker, och andra finansiella företag följer, till skillnad mot andra företag, särskilda regler. Regler som antingen är ett tillägg till eller är i stället för aktiebolagslagen, som generellt gäller för annan rörelsedrivande verksamhet. Denna särbehandling av finansiella företag innebär en uppoffring både från den offentliga och privata sidan eftersom särskilda regler och tillsyn kräver extra resurser. Motivet till denna särbehandling är att det är samhällsekonomiskt viktigt med stabila finansiella system samt konsument skydd.¹⁷ Som tidigare diskuterats i bakgrunden till uppsatsen är systemrisk och moral hazard problemet exempel på risker som finansiella företag utsätter det finansiella systemet för. Eftersom försäkringsföretag och banker utgör en viktig del av det finansiella systemet krävs det reglering som inte tillåter företagen att göra riskabla investeringar under tron att den sannolika vinsten av investeringen är värd att utsätta företaget för risk. Om de finansiella företagen inte kan bortse från risken av insolvens vid ett investeringsbeslut, då staten avstår från att agera som garant, minskas dessa risker. Företagen får då ett annat beteende inför sina investeringsbeslut eftersom de inte längre är försäkrade.¹⁸

Ett starkare konsumentskydd, som en specialreglering av den finansiella marknaden, medför framförallt ett viktigt motiv till reglering och tillsyn av försäkringsbranschen. Detta eftersom försäkringstagaren betalar en premie till försäkringsbolagen för att exempelvis överta risken för ett visst föremål under en bestämd tid. Försäkringar innebär alltså en framtida osäkerhet över vad man kommer att få i utbyte till skillnad mot transaktioner med materiella varor. För att försäkringstagare ska våga teckna försäkringar är det då nödvändigt att konsumenterna ska kunna lita på bolagen kan uppfylla sina löften.¹⁹ Detta framgår av försäkringsrörelselagen 4:1:

¹⁷ SOU 2005:85. Tillsyn på försäkringsområdet. Sid. 22

¹⁸ Moyer, R. Charles & Lamy, Robert E. (1992). *Too big to fail: Rationale, consequences, and alternatives.*

¹⁹ SOU 2005:85. Tillsyn på försäkringsområdet. Sid. 22

”Försäkringsrörelse skall bedrivas med en för rörelsens omfattning och beskaffenhet tillfredsställande soliditet, likviditet och kontroll över försäkringsrisker, placeringsrisker och rörelserisker, så att åtagandena mot försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade på grund av försäkringarna kan fullgöras.”²⁰

Försäkringsbolag är skyldiga att följa en rad olika lagar, bestämmelser och föreskrifter men i huvudsak finns två centrala regelverk, Försäkringsrörelselagen (1982:713), FRL, och Försäkringsavtalslagen (2005:104), FAL. Dessa lagar är ramverk för hur försäkringsbolagen får och ska bedriva sin verksamhet gentemot både de privata och de offentliga. FRL som framförallt är av intresse för denna uppsats består av regler för hur en försäkringsrörelse får bildas, hur den ska bedrivas samt hur tillsynen ska utföras.²¹

Finansinspektionen är den myndighet under finansdepartementet som utövar tillsyn över den svenska finansmarknaden. Tillsynen syftar till att skapa stabilitet samt ett starkt konsumentskydd. Banker, försäkringsbolag, fondbolag och andra finansiella bolag måste rapportera in uppgifter till finansinspektionen samt vara beredda på att olika granskningar.

2.2 Kritiska framgångsfaktorer

Kritiska framgångsfaktorer har definierats av Rochart som:

”The limited number of areas in which results, if they are satisfactory, will ensure successful competitive performance for the organization. They are the few key areas where things must go right for the business to flourish. If results in these areas are not adequate, the organization’s efforts for the periods will be less than desired”.²²

Detta perspektiv har ofta använts inom projektstyrning där man rangordnar olika faktorer efter hur viktiga de är att uppfylla för att projektet ska lyckas. De kritiska framgångsfaktorerna är av högsta prioritet för ett lyckat projekt och för en lyckad verksamhet. Detta synsätt kan även tillämpas på Solvens II då det för företagen kommer krävas att de uppfyller direktivets krav för att få fortsätta bedriva verksamhet. Författarna till denna uppsats har inte stött på någon tidigare forskning som tillämpar kritiska framgångsfaktorer som synsätt för Solvens II. Därmed har författarna själva identifierat de kritiska framgångsfaktorerna i Solvens II direktivet som måste uppfyllas för en lyckad implementering av direktivet. Dessa faktorer kan vid uppfyllande inte bara säkra en fortsatt verksamhet utan även utgöra

²⁰ Försäkringsrörelselagen (2010:2043). 4:1.

²¹ Försäkringsförbundet. *Försäkringslagstiftning*.

²² Rochart, J.F. (1979). *Chief executives define their own data needs*. Sid 84

en möjlig konkurrensfördel för försäkringsbolagen som uppfyller dem väl. Ur denna synvinkel är alltså Solvens II direktivet projektet som ska genomföras och nedan beskrivs de kritiska framgångsfaktorerna som måste uppfyllas för att man ska lyckas med projektet. De kritiska framgångsfaktorerna inom Solvens II är kopplade till de tre pelarna som direktivet bygger på.

- Kritisk framgångsfaktor 1 (pelare 1) – Gott om kapital för att täcka kapitalkraven. Genom att ha en stor solvensmarginal behöver företagen inte ändra sin strategi för att minska kapitalkraven.
- Kritisk framgångsfaktor 2 (pelare 2) – Uppfylla riskhanteringskraven. Om företagen är vana vid riskhantering blir förändringarna mindre vilket gynnar dem.
- Kritisk framgångsfaktor 3 (pelare 3) – Uppfylla rapporteringskraven. Om företagen är vana vid rapportering blir förändringarna mindre vilket gynnar dem.

2.3 Solvens

Solvens är ”förmågan att betala skulder allteftersom de förfaller till betalning”²³ vilket tidigare i uppsatsen har diskuterats är av särskild vikt hos den finansiella marknaden. Finansiella företag måste ha en så pass tillfredsställande solvens så att man kan fullfölja sina åtaganden. Försäkringsbolag måste exempelvis bygga upp reserver för att kunna ersätta framtida försäkringsfall.

2.4 Nuvarande regelverk - Solvens I

Solvensreglering för försäkringsbolagen är inte något nytt utan har funnits sedan länge i svensk lag. Den första gemensamma regleringen av försäkringsmarknaden på EU-nivå genomfördes 1973 för skadeförsäkringsbolag och 1979 för livförsäkringsbolag. Dessa regler var inte speciellt enhetliga och kunde skilja sig mycket mellan länderna. För att uppdatera och skapa ett mer gemensamt regelverk inom hela EU inledde Europakommissionen en diskussion 1997 om ett nytt EU-direktiv, Solvens I. Direktivet blev klart 2002 och implementerades första gången på nationell nivå 2004.²⁴

Reglerna kring försäkringsbolagens ekonomiska ställning och styrka, Solvens I, återfinns i FRL samt föreskrifter från finansinspektionen. Solvensreglerna syftar till att förbättra försäkringsbolagens

²³ Nationalencyklopedin. *Solvens*.

²⁴ Finansial Services Authority. *Implementation of the Solvency I Directives into the Interim Prudential sourcebooks for Insurers and Friendly Societies*

möjligheter uppfylla sina åtaganden.²⁵ Försäkringsbolagen ska enkelt uttryckt ha en kapitalbas som överstiger värdet av de åtaganden som har garanterats och villkorats i försäkringsavtalen, den så kallade solvensmarginalen alternativt solvenskraven.²⁶

Solvenskraven för försäkringsbolagen beräknas utifrån verksamhetens omfattning och art. För att täcka solvenskraven får försäkringsbolag i kapitalbasen räkna in aktie- eller garantikapital, eget kapital med avdrag för utdelning och obeskattade reserver. Skulle kapitalbasen understiga solvensmarginalen eller ett garantibelopp som bestäms enligt lag kan finansinspektionen vidta åtgärder.²⁷

Hur försäkringsbolagen får hantera sina tillgångar regleras av FRL:s placeringsregler. Premien som försäkringstagaren betalar in ska förvaltas på ett säkert sätt men samtidigt ge en god avkastning för att kunna hålla premierna nere. FRL reglerar hur stor del av tillgångarna som får placeras i exempelvis aktier och obligationer för att skapa en lämplig riskspridning.²⁸

2.4.1 Trafikljusmodellen

På grund av IT-bubblan och dess kraftiga börsras i början av 2000-talet och efterföljande räntefall försvagades många försäkringsbolags finansiella ställning. Försäkringsbolagens reserver minskade vilket utgjorde en risk för att bolagen inte skulle klara att uppfylla sina åtaganden. För att undvika liknade händelser i framtiden fick FI i uppdrag att utforma ett regelverk som skulle begränsa risktagandet inom försäkringsbranschen.²⁹

FI började 2005 utvecklandet av en trafikljusmodell som skulle förebygga och identifiera bolag som utsatte sina försäkringstagare för stora risker. Modellen innebär en utgallring av företag som inte uppfyller kapitalkraven i förhållande till sitt risktagande och som därmed bör utsättas för en närmare granskning. Modellen gäller för både skadeförsäkringsbolag och livförsäkringsbolag och har utvecklats i enighet med Solvens II sedan införandet våren 2007.³⁰

Syftet med trafikljusmodellen är alltså att FI ska kunna identifiera företag som tar stora risker utan tillräcklig säkerhetsmarginal för att kunna fullfölja sina åtaganden. Trafikljuset mäter därmed hur väl

²⁵ Finansinspektionen. *Om solvens*.

²⁶ Ibid

²⁷ Ibid

²⁸ Försäkringsförbundet. *Försäkringsbolagens kapitalförvaltning*.

²⁹ Finansinspektionen. *Bakgrund till trafikljusmodellen*.

³⁰ Ibid

företagen klarar av en exponering mot både finansiella risker och försäkringsrisker. Resultatet från trafikljuset publiceras två gånger per år i en försäkringsbarometer tillsammans men annan fakta över försäkringsbolagens ställning.³¹ Utfallet av trafikljusmodellen kan ha två olika resultat, rött ljus eller inte rött ljus. Ett företag som får resultatet rött ljus uppfyller inte kapitalkravet vilket medför en djupare tillsyn från FI:s sida.

Trafikljusmodellen beräknas genom att man först räknar ut en kapitalbuffert hos företagen. Kapitalbufferten beräknas genom det verkliga värdet av bolagens tillgångar och skulder.³² I kapitalbufferten ingår försäkringstekniska avsättningar, eget kapital, obeskattade reserver, efterställda skulder och övriga skulder³³. Efter att kapitalbufferten är beräknad testas försäkringsbolagens genom olika påhittade stresstester. Stresstesterna ska visa på företagens känslighet för förändringar i den finansiella marknaden och i den egna verksamheten. Känsligheten beror på hur stort risktagande företagen har åtagit sig i sin verksamhet. Ju större risker desto känsligare är företagen för förändringar. Därför har FI valt att testa företagens finansiella risker och försäkringsrisker för att urskilja företag som tar för stora risker. De finansiella riskerna som testas är; ränterisk, aktierisk, fastighetsprisrisk, kreditrisk och valuta risk och de försäkringsrisker som testas är driftskostnadsrisk, skadeförsäkringsrisk och livförsäkringsrisk. Definitioner och förklaringar till dessa risker finns i uppsatsens avsnitt om riskteori.³⁴

De olika stresstesterna som FI utsätter företagen för ger upphov till ett ”hypotetiskt kapitalkrav”. Om detta hypotetiska kapitalkrav överstiger kapitalbufferten får företagen ett rött ljus i trafikljusmodellen och kommer att granskas av FI.³⁵

2.5 Riskteori inom försäkringsbolag

Risk definieras i Nationalencyklopedin som ”möjligheten att något oönskat ska inträffa”³⁶. Det finns dock oändligt många typer av risker vilket gör det nödvändigt att klargöra i denna uppsats vilka risker som är förknippade med just försäkringsbranschen.

Samtliga företags verksamheter är förknippade med olika typer av risker. Risker uppstår på grund av otillräckliga kunskaper och oprecisa prognoser om framtida effekter av företagets beslut. Inom

³¹ Finansinspektionen. *Försäkringsbarometern: Första halvåret 2010*.

³² Finansinspektionen. *FI introducerar en ny version av trafikljusmodellen den 6 mars 2007*.

³³ Finansinspektionen. *Anvisningar för trafikljusmodellen*.

³⁴ Finansinspektionen. *FI introducerar en ny version av trafikljusmodellen den 6 mars 2007*.

³⁵ Finansinspektionen. *Försäkringsbarometern andra halvåret 2010*.

³⁶ Nationalencyklopedin. *Risk*.

företagskulturen har därför så kallad *risk management* blivit en allt mer betydande del av företagen. Den syftar till att identifiera och storleksbedöma riskerna för att sedan kunna vidta åtgärder som minimerar eller, om möjligt, eliminerar riskerna³⁷. Fullständig eliminering av risker är dock ouppnåeligt eftersom det handlar om att förutspå framtida konsekvenser av beslut och externt agerande. De vanligaste riskerna för företagen kan delas in i tre kategorier: operativa, finansiella och strategiska risker. Förutom dessa kategorier är riskerna antingen interna eller externa. De interna riskerna syftar till mänskligt felhandlande eller felaktigt företagsbeslut medan de externa riskerna syftar till risker som företaget själv inte kan påverka, exempelvis riskhändelser på marknaden.³⁸

Enligt ovanstående definitioner innebär risk sannolikheten för och konsekvensen av att något inträffar samt sannolikheten att händelsen påverkar företagets måluppfyllelse. Risk management innebär processen att eliminera, minska och kontrollera riskerna. Det innebär även att identifiera, analysera, mäta och kontrollera riskerna för att minska de tänkbara negativa konsekvenserna.

För försäkringsbolagen är riskerna främst förknippade med själva försäkringsåtaganden, dvs. osäkerheten om och när man måste göra en utbetalning.³⁹ Men för att ge tydlighet i vilka risker som kommer behandlas i Solvens II så delar vi in försäkringsbolagens risker i försäkringsrisk, operativ risk, marknadsrisk och kreditrisk.

2.5.1 Försäkringsrisk

En försäkringsrörelses uppgift är att ta över riskerna för en försäkringstagare och utjämna riskerna sinsemellan samtliga försäkringstagare. Själva försäkringsrisken för försäkringsbolaget rör försäkringsbeloppet. Samtliga försäkringstagare utsätts inte för en händelse där de berättigas en ersättning för händelsen. Händelsens omfattning påverkar hur stor ersättning som kommer krävas vilket gör det svårberäknat eftersom man inte vet om eller när en försäkringstagare råkar ut för sådan händelse. Därmed är det lika svårt att uppskatta hur stort ersättningsbelopp som eventuellt ska utbetalas av försäkringsbolaget.⁴⁰

³⁷ Nationalencyklopedin. *Risk management*.

³⁸ Goldberg, Mike & Palladini, Eric (2010). *Managing Risk and Creating Value with Microfinance*. Sid. 3.

³⁹ SOU 2003:084. *Förslag till ett moderniserat solvenssystem för försäkringsbolag*. Sid. 118.

⁴⁰ Ibid

2.5.1.1 Teckningsrisk

Försäkringsbolagen måste ta itu med några särskilda risker utöver de allmänna riskerna som generellt är gemensamma för alla företag. En sådan verksamhetsspecifik risk som försäkringsbolag har är teckningsrisken. Den handlar om risken att de erhållna intäkterna som erhållits från premier, investeringar och kapital inte är tillräckliga för att täcka framtida försäkringsersättningar. Teckningsrisken uppstår när antalet inträffade skador överstiger det förväntade för en period och kan vara helt slumpmässiga. Ett exempel på detta är försäkringar inom industribranschen då en olycka som en brand vid en produktionsanläggning kan orsaka mycket skada på en gång. Avsättningsrisken är nära besläktad med teckningsrisken och avser risken att de försäkringstekniska avsättningarna inte är tillräckligt stora för att täcka de redan tecknade försäkringarna. Det finns även andra mer stabila förändringar så som inflation och ändrad lagstiftning som utgör en risk.⁴¹

2.5.2 Operativ risk

Den operativa risken avser risken för förlust på grund av mänskligt fel, bristfälliga interna processer eller yttre händelser⁴². Dessa risker kan oftast hänföras till en specifik händelse och en specifik tidpunkt och beror på ett fel inom försäkringssektorns organisation. Om exempelvis ett bedrägeri begåtts inom organisationen är det inte bara brottslingen som får ta konsekvenser utan hela organisationen påverkas. Anseendet för företaget kan försämrats och därmed försvagas varumärket. Genom att minska sina operativa risker kan ett företag alltså stärka sitt varumärke, om än indirekt.

2.5.3 Marknadsrisk

Den marknadsrisk som försäkringsbolag ställs framför är framförallt hanteringen av de tillgångar som försäkringsbolaget förvaltar⁴³. Risken avser avvikelser mellan de tidigare uppsatta finansiella målen och den verkliga situationen. Effekten på försäkringsbolagets balans- eller resultaträkning som resulterat av förändringar i värdet på försäkringstekniska avsättningar eller placeringar är en manifestation av marknadsrisken⁴⁴. Förändring i räntan som innebär att försäkringsbolagets tillgångar påverkas negativt är en annan sådan risk. Ytterligare en risk är att aktiekursen faller och innebär förluster på aktiekapitalet eller likviditetsrisk som innebär att företaget finner sig oförmögen att fullfölja sina åtaganden.⁴⁵

⁴¹ Sampokoncernen. Årsredovisning 2009. Sid. 60.

⁴² Sampokoncernen. Årsredovisning 2009. Sid. 77.

⁴³ SOU 2003:084. *Förslag till ett moderniserat solvenssystem för försäkringsbolag*. Sid. 118.

⁴⁴ Sampokoncernen. Årsredovisning 2009. Sid. 66.

⁴⁵ Finansinspektionen. *Försäkringsbarometern andra halvåret 2010*. Sid. 16.

2.5.4 Kreditrisk

Kreditrisken kan liksom marknadsrisken resultera i en ogynnsam förändring i den finansiella ställningen för försäkringsbolaget. Förändringen förorsakas av motpartsrisken, vilket avser risken att motparten i ett avtal inte fullgör sina åtaganden samt att eventuella ställda säkerheter inte täcker fordran. Kreditrisken avseende återförsäkringar gäller fordringarna och återförsäkrarnas andel av oreglerade skador. Risken minimeras genom val av återförsäkringsbolag efter en så kallad rating på bolagen vilket tillhandahålls av olika ratinginstitut samt att sprida sina risker på olika återförsäkringsbolag.⁴⁶ Det finns även en kreditrisk gällandes försäkringstagare som uteblir med betalningarna men risken är begränsad då utebliven betalning oftast leder till att försäkringskontraktet annulleras⁴⁷.

2.6 Solvens II

Det nya Solvens II regelverket har som övergripande syfte att skydda konsumenterna samt skapa jämnare konkurrensmöjligheter över marknaden inom medlemsländerna⁴⁸. Livförsäkringsbolag och skadeförsäkringsbolag inom EU:s medlemsstater ska tillämpa Solvens II direktivet med undantag för bolag som inte har en årlig bruttopremieinkomst överstigande 5 miljoner euro eller inte har totala försäkringstekniska avsättningar som överstiger 25 miljoner euro⁴⁹. De små bolagen som inte överstiger gränsvärdena omfattas inte av direktivet. Detta för att de inte ska få en oproportionerligt stor administrativ belastning vilket regelverket skulle innebära. Direktivet ska införas i svensk lagstiftning 1 januari 2013⁵⁰ och bygger på tre pelare; kvantitativa krav, kvalitativa krav och krav på publik information.

⁴⁶ Länsförsäkringar Sak Försäkrings AB. *Årsredovisning 2010*. Sid. 25.

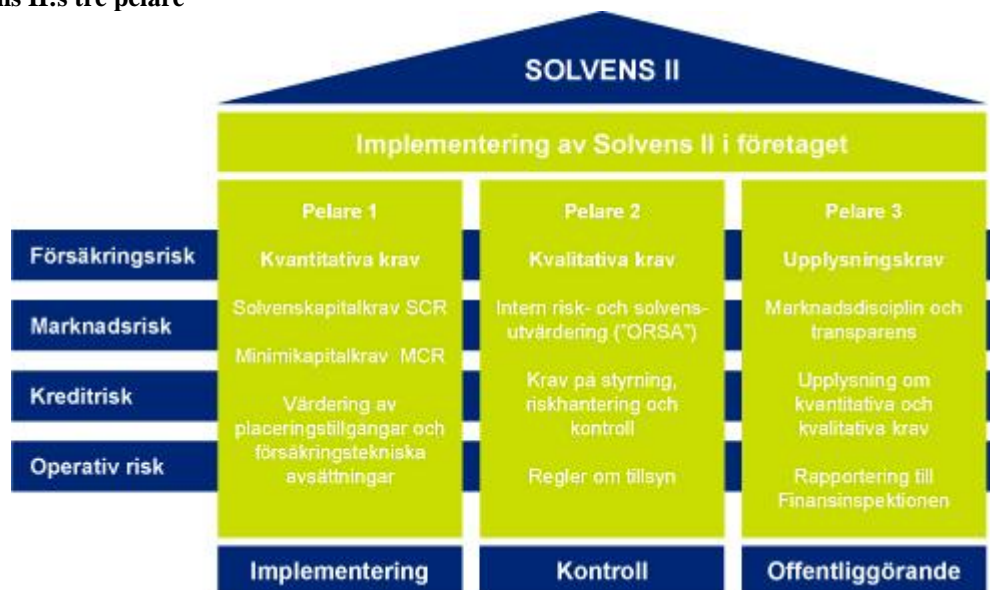
⁴⁷ Sampokoncernen. *Årsredovisning 2009*. Sid. 74.

⁴⁸ Kommittédirektiv. Dir. 2010:14. *Nya solvensregler för försäkringsföretag*.

⁴⁹ 2009/138/EG artikel 2 & 4.

⁵⁰ Finansinspektionen. *Nya solvensregler*.

Figur 1: Solvens II:s tre pelare

Källa: Deloitte. *Solvens II:s tre pelare*.

2.6.1 Pelare 1: Kvantitativa krav

De kvantitativa kraven innefattar krav på försäkringstekniska avsättningar, värdering av tillgångar och skulder, kapitalbas, solvenskapitalkrav och minimikapitalkrav.⁵¹

Beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna ska motsvara det belopp som försäkringsbolaget skulle behöva betala om de omedelbart skulle föra över sina förpliktelser till ett annat bolag som i sin tur ska uppfylla åtagandena⁵². Beloppet beräknas genom summan av bästa skattningen och en riskmarginal⁵³. Riskmarginalen syftar till att säkerställa att de försäkringstekniska avsättningarna motsvarar det belopp som ett försäkringsföretag skulle kräva för att överta och uppfylla åtagandena. Bästa skattning ska bygga på aktuell och relevant information och motsvara det sannolikhetsvägda genomsnittet av framtida kassaflöden för försäkringsförpliktelserna diskonterade till nuvärde med tillämpning av riskfria räntesatser⁵⁴.

”Samtliga tillgångar och skulder ska värderas enligt realistiska antaganden - i stället för som i dag försiktigt - för att uppnå objektivitet och jämförbarhet mellan olika försäkringsföretag.”⁵⁵ Försäkringsbolagen i Sverige har sedan en längre tid tillbaka värderat sina tillgångar till marknadsvärde

⁵¹ Kommittédirektiv. Dir. 2010:14. *Nya solvensregler för försäkringsföretag*.

⁵² 2009/138/EG artikel 76.

⁵³ 2009/138/EG artikel 77.

⁵⁴ 2009/138/EG artikel 77.

⁵⁵ Kommittédirektiv. Dir. 2010:14. *Nya solvensregler för försäkringsföretag*.

men kommer nu även att marknadsvärdera sina skulder. Detta innebär att försäkringsbolagen även ska marknadsvärdera sina åtaganden mot kunderna.⁵⁶

Kapitalkraven utgör en viktig del av Solvens II regleringen. Kapitalkraven är en form av trösklar som försäkringsbolagen är tvungna att ha tillräckligt med kapital för att komma över. Det finns två typer av sådana tröskelkapitalkrav, solvenskapitalkrav (SCR) och minimikapitalkrav (MCR). Solvenskapitalkravet beräknas genom en internmetod eller genom en standardmetod och ska ta hänsyn till de risker som företaget är utsatt för. Dessa risker är bland annat marknadsrisk, kreditrisk och operativ risk. Målet med SCR är att det ska spegla det kapital som företaget behöver ha då företaget utsätts för stress, som exempel jordbävningar och orkaner.⁵⁷ Om företagets solvenskapital hamnar under kravet ska tillsynsmyndigheter ingripa och kräva att företaget ska vidta tillräckliga åtgärder för att uppfylla kravet inom rimlig tid⁵⁸. Minimikapitalkravet har en enklare beräkning och avser endast att spegla det kapital som företaget måste ha för fortsatt verksamhet. Uppfyller bolagen inte MCR ska genast en handlingsplan upprättas för hur man ska få in det kapital som behövs gör man inte detta kan FI ingripa och försäkringsbolaget blir då av med sitt tillstånd att driva försäkringsverksamhet.⁵⁹

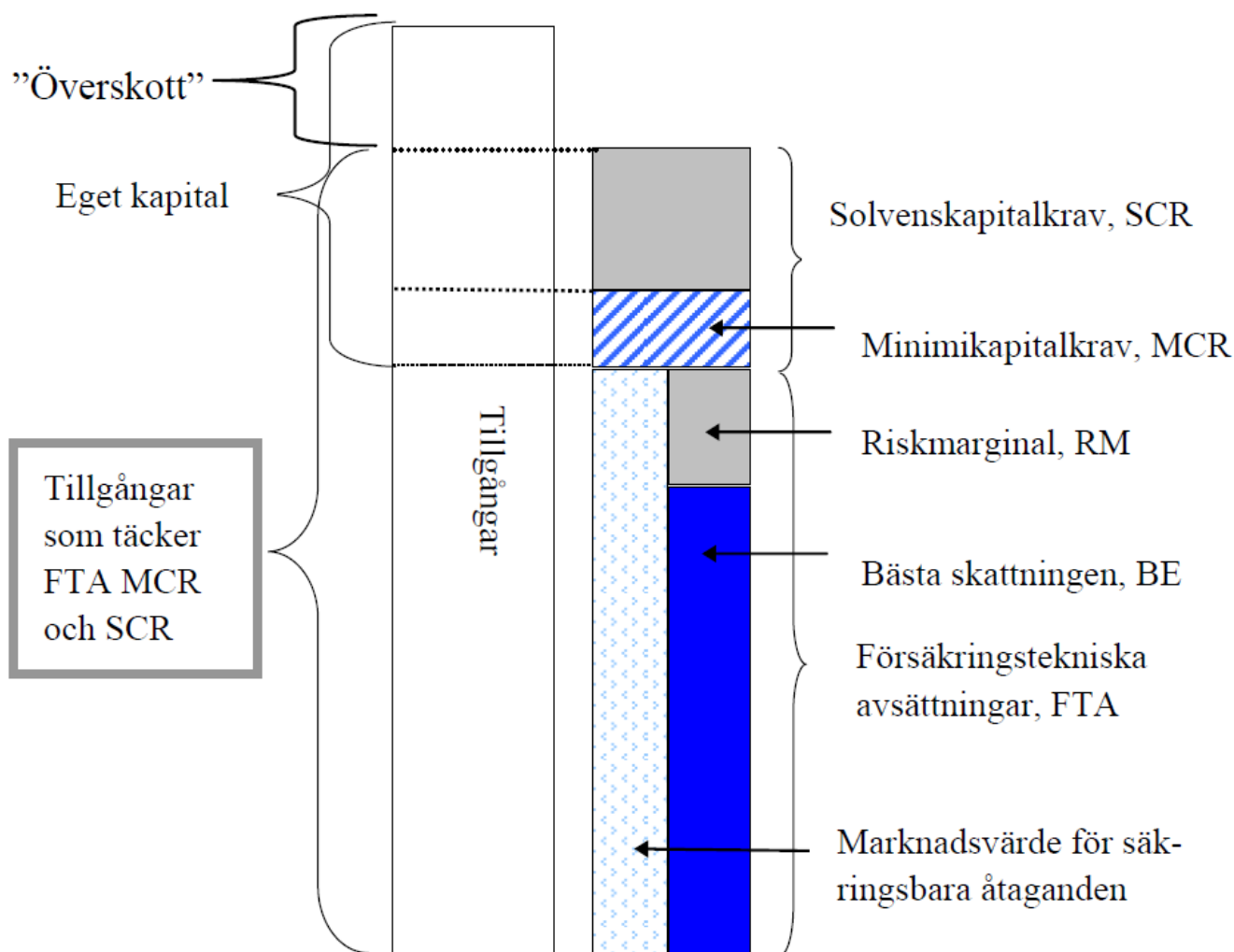
⁵⁶ Finansinspektionen. *Rapport 2008:20. På väg mot nytt europeiskt försäkringsregelverk*. s 4.

⁵⁷ Kommittédirektiv. Dir. 2010:14. *Nya solvensregler för försäkringsföretag*.

⁵⁸ Finansinspektionen. *Rapport 2008:20. På väg mot nytt europeiskt försäkringsregelverk*. s 9.

⁵⁹ Kommittédirektiv. Dir. 2010:14. *Nya solvensregler för försäkringsföretag*.

Figur 2: Försäkringsbolagets balansräkning i Solvens II.

Källa: Finansinspektionen. *Rapport 2008:20. På väg mot nytt europeiskt försäkringsregelverk*. Sid. 12

2.6.2 Pelare 2: Kvalitativa krav

I den andra pelaren ställs krav på företagets interna kontroll och styrning vilket fungerar som ett komplement till bestämmelserna i den första pelaren i frågan om att analysera kapitalbehovet. Målet med den andra pelaren är att skapa en riskmedvetenhet samt en harmoniserad tillsyn där företagen analyserar den egna verksamhetens risker.

Försäkringsbolagen ska skapa en riskprofil som faller inom ramen för vad som är normalt för ett bolags finansiella ställning, organisation och riskhantering. Om finansinspektionen identifierar ett företag med

att ha en riskprofil som förefaller osund för företaget har man befogenhet att kliva in och skapa en handlingsplan för företagets minskning av risker.⁶⁰

Till skillnad mot Solvens I ställs ett mycket högre krav på erfarenhet och kunskap på ledande befattningar inom bolagen. Styrelsen får det yttersta ansvaret att se till att företaget är medvetna om sina risker och följer de regler som Solvens II direktivet innebär. Styrelsen ansvarar för att ta fram en Own Risk and Solvency Assessment, ORSA, vilket ska ge en totalbild av företagets risker. I ORSA ska företaget bland annat identifiera risker i verksamheten, fastställa kapitalbehov och genomföra stresstester. Resultatet av ORSA ska ge en riskbild över framtida scenarier och övergripande solvenskrav.

2.6.3 Pelare 3: Krav på publik information

För att skapa marknadsdisciplin och därigenom förbättra stabiliteten i försäkringsbranschen ställs, i den sista pelaren, krav på öppenhet hos försäkringsbolagen⁶¹. Alla försäkringsbolag ska årligen lämna en rapport till marknaden med information om solvens och finansiell situation. I rapporten ska det bland annat framgå vilka risker som finns i verksamheten, hur riskhanteringen ser ut samt värderingsprinciper.⁶²

Förutom den årliga rapporteringen ska alla försäkringsbolag även kvartalsvis lämna kvantitativa rapporter om sin solvens till FI. Rapporteringen kommer att vara utformad enligt gemensamma standarder i hela EU, vilket avser att skapa jämlighet inom hela EU.⁶³

2.7 Tidigare forskning

Enligt Jaques Aigrain kommer solvens II verka för en starkare riskhantering inom försäkringsbranschen och ger Europa möjligheten att ta ledning i försäkringstillsyn genom sina kapitalkrav som bygger på ekonomiska principer.

”Varje pelare i Solvens II bidrar till att förbättra riskkulturen. Pelare I betonar risker och ekonomisk-baserade solvenskraven. Den bygger på ekonomiska principer och kommer att ge en bättre förståelse av de verkliga riskerna ett försäkringsbolag står inför. För första gången är alla de risker som ett försäkringsbolag möter,

⁶⁰ Kommittédirektiv. Dir. 2010:14. *Nya solvensregler för försäkringsföretag.*

⁶¹ Ibid

⁶² Finansinspektionen. *Aktuella Solvens 2-frågor.*

⁶³ Ibid

förväntas vara konsekvent mätbar, ger överblick och förmåga att bedöma beroenden och diversifieringseffekterna.”⁶⁴

Jesús Huerta de Soto⁶⁵ anser däremot att Solvens II bygger på ett flagrant fel. En missuppfattning gällande vad man kan klassa som risk och vad som är en osäkerhet. En risk är kalkylerbar och går att försäkra ex. dödsfall, att ha en dödsfallsförsäkring ökar inte risken att dö men det går att se statistik på vilken åldersgrupp eller generation som ett visst år löper större risk för dödsfall. En osäkerhet däremot går inte att försäkra sig mot, den är inte heller kalkylerbar. Osäkerheter handlar om mänskligt handlande och kan inte beräknas i solvenskraven. Solvens II direktivets krav på att försäkringsbolagen ska ha tillräckligt med kapital för att de med 99,5% ”objektiv” sannolikhet inte kommer gå i konkurs går inte att ”objektivt” beräkna. Vad är det egentligen detta innebär för ett försäkringsbolag? ”Att det bara är ett försäkringsbolag av 200 som kommer gå i konkurs varje år? Att försäkringsbolaget bara riskerar att gå i konkurs under ett år av 200 år?”⁶⁶ Varje försäkringsbolag är i sig en unikt och oupprepbar händelse med sin egen företagskultur, sina visioner och ledare och kan därför inte mätas och jämföras som ett enda fenomen. När ett försäkringsbolag går i konkurs är detta en konsekvens av mänskligt handlande där solvenskraven skulle ge en falsk känsla av ett säkerhetsnät som i verkligheten inte alls har någon verkan. Det går inte att försäkra sig mot en framtida osäkerhet.⁶⁷

2.7.1 Cummins conceptual framework

Cummins et al. utformade ett ramverk av kriterier för en framgångsfull riskbaserad solvensreglering. Målet med ett sådant system ska enligt Cummins vara att reducera risken för insolvens genom att underlätta återhämtningen för svagare företag, se till att oframgångsfulla företag lämnar marknaden samt att ge företagen incitament för att reducera risken för insolvens. Det finns även risker förknippade med solvensregleringen vilka kan vara att det ökar kostnaderna för försäkringstagarna, företagen ges incitament för ökat risktagande och en dåligt utformad reglering kan även innebära att marknadskapaciteten minskar. För att testa och analysera solvensregleringen innan implementering utvecklades Cummins conceptual framework som bygger på sju kriterier:⁶⁸

⁶⁴ Agrain, Jaques (2009). *How do We Square the Circle between Accounting and Solvency?*

⁶⁵ Huerta de Soto, Jesús (2009). *The fatal error of solvency II*.

⁶⁶ Huerta de Soto, Jesús (2009). *The fatal error of solvency II*. Sid. 76.

⁶⁷ Huerta de Soto, Jesús (2009). *The fatal error of solvency II*.

⁶⁸ Cummins, J. David, Harrington, Scott & Niehaus, Greg (1993). *An Economic Overview of Risk-Based Capital Requirements for the Property-Liability Insurance Industry*. Sid. 427.

1. Den riskbaserade regleringen bör ge incitament för svaga företag att ha mer kapital och/eller minska sin exponering för risker utan avsevärt snedvrida beslut av ekonomiskt sunda försäkringsgivare.
2. Den riskbaserade regleringen bör återspegla de vanligaste typerna av risker som påverkar försäkringsgivare och vara lyhörd för hur dessa risker skiljer sig åt mellan försäkringsgivare.
3. Det riskbaserade kapitalkravet för varje typ av risk bör stå i proportion till deras inverkan på den totala risken för insolvens.
4. Regleringen bör fokusera på att identifiera försäkringsgivare som sannolikt kommer att skapa de högsta samhällskostnaderna för insolvens.
5. Så länge det är praktiskt bör regleringen reflektera verkliga värden på tillgångar och skulder.
6. Så långt som det är möjligt bör regleringen bekämpa manipulation av redovisningen.
7. För att öka riktigheten i riskmätningen bör onödigt komplexitet undvikas.⁶⁹

2.7.2 Basel II

Den finansiella marknaden följer, som tidigare beskrivits, särskild reglering för att skapa stabilitet. Instabilitet på den finansiella marknaden orsakar stora samhällsekonomiska kostnader vilket är anledningen till att Solvens II regelverket införs för EU:s försäkringsbolag.

För banker implementerades den 1 februari 2007 Basel II i svensk rätt. Basel II är ett internationellt regelverk som har utvecklats av Baselkommittén och ska gälla i G10-länderna, vissa EU och EES-länder samt ytterligare ett fåtal länder. Syftet med Basel II är i stort sätt det samma som Solvens II; att skapa en stabil finansmarknad.⁷⁰

Basel II direktivet bygger likt Solvens II på tre pelare. Den första pelaren reglerar bankernas kapital, den andra deras riskhantering och den tredje informationsplikten gentemot exempelvis investerare och

⁶⁹ Cummins, J. David, Harrington, Scott & Niehaus, Greg (1993). *An Economic Overview of Risk-Based Capital Requirements for the Property-Liability Insurance Industry*.

⁷⁰ Finansinspektionen. *Svenska banker kan tjäna på nya kapitalkrav*.

tillsynsmyndigheten. Kapitalkravet enligt den första pelaren är riskbaserat vilket innebär att affärsverksamhet med höga risker innebär högre krav på kapital jämfört med affärsverksamhet med låga risker.⁷¹

2.7.2.1 Forskning om effekter av Basel II

Innan Basel II infördes skrev FI på sin hemsida att; ”Svenska banker kan tjäna på nya kapitalkrav”. Denna bedömning gjordes utefter att det kvantitativa kapitalkravet i pelare ett för svenska banker kommer att minska med Basel II. Detta eftersom svenska banker har en stor andel hushållslån i sin portfölj vilka medför betydligt lägre kapitalkrav med Basel II. Dock finns vissa övergångsregler för banker som gör att de bara får minska sitt kapital med en viss procentsats per år.⁷²

Fournier hävdar i en artikel att Basel II kommer att öka svängningarna i marknads cyklarna. I goda tider kommer bankernas tillgångar att öka i värde vilket ger ett högre kapitalöverskott som kan uppmuntra till investeringar och ökat risktagande. När sedan ekonomin vänder minskar bankernas marknadsvärderade tillgångar vilket kan innebära att man inte längre har tillräckligt med kapital för att täcka kapitalkravet. Bankerna blir då insolventa.⁷³

Basel II innebar en förändring i bankernas affärsmodeller. För att minska riskerna i sin verksamhet och därmed frigöra kapital anlätades externa experter. Lidefelt, Wahl och Co, LWC, är ett sådant kunskapsföretag som arbetar tillsammans med försäkringsbolag för att ge dessa fördelar vid införandet av Solvens II. LWC har erfarenheter av Basel II och vill genom lärdomar från bankbranschens införande av Basel II hjälpa försäkringsbolag vid införandet av Solvens II. LWC hävdar att banker som inte tillförlig förstår Basel II regelverket tappar konkurrenskraft mot banker som tagit till sig regelverket. Banker som är bättre på att mäta sina risker kan också förbättra prissättningen i deras produkter.⁷⁴

I en artikel av De Cordova hävdas att banker efter införande av Basel II har arbetat innovativt för att minska deras risker och därmed kapitalkravet. Basel II har blivit en drivkraft för bankerna att flytta över riskerna från sig själva till kunderna.⁷⁵

⁷¹ Finansinspektionen. *Grundläggande kapitalkrav (pelare 1)*.

⁷² Finansinspektionen. *Svenska banker kan tjäna på nya kapitalkrav*.

⁷³ Fournier, Elizabeth (2009). *How Basel should change*.

⁷⁴ Lidefelt Wahl & Co AB. *Solvens 2 – ett viktigt affärsbeslut*.

⁷⁵ De Cordova, Pamela Gonzales (2009). *Give Basel II a chance*.

Wahlström har i en artikel analyserat effekterna av Basel II i svenska banker. I studien har han upptäckt att Basel II regelverket inte har påverkat riskhanteringen i flera banker. Detta eftersom bankerna redan innan direktivet infördes hade en riskkultur i organisationen som motsvarar kraven i Basel II. Wahlström har även funnit att Basel II, till skillnad mot tidigare regelverk, bättre matchar de kapitalbehovet hos bankerna vilket kan frigöra kapital till bättre investeringar vilket gynnar företag med lågt risktagande.⁷⁶

2.7.3 Solvens II en börda eller en fördel?

I magisteruppsatsen av Altrén och Lyth⁷⁷ har författarna kommit fram till att svenska skadeförsäkringsbolag inte kommer ha några uppenbara fördelar från implementeringen av Solvens II. De identifierar i sin uppsats några vitala brister med Solvens II direktivet. I jämförelse med Basel II, som är ett motsvarande direktiv för banker, där det fanns höga incitament för att minska kapitalkraven har Solvens II förväntats, men inte lyckats utformas på liknande sätt. Solvens II kommer öka kapitalkravet kraftigt för företagen i jämförelse med Solvens I men bleknar i jämförelse med vad som redan krävs från nationella tillsynsmyndigheter. Kraven som Solvens II innebär motsvarar det som försäkringsbolagen redan idag innehar i kapital oavsett om man använder sig av standardmodellen eller en intern modell. Studien kom även fram till att även det viktigaste målet som Solvens II har, nämligen att förhindra försäkringsbolag att bli insolventa, förblir ouppfyllt. Missförhållanden inom ett företag som leder till insolvens är svårt att förhindra genom reglering.

⁷⁶ Wahlström, Gunnar (2009). *Risk management versus operational action: Basel II in a Swedish context.*

⁷⁷ Altrén, Jesper & Lyth Mattias (2007). *Solvency II: A compliance burden or an opportunity for the Swedish non-life insurance industry?* Sid. 100-102

3 Metod

I detta kapitel presenteras författarnas forskningsdesign genom metodval, beskrivning av tillvägagångssätt, val av empirisk data, operationalisering och avslutas med metodkritik.

3.1 Metodisk ansats

Grundprincipen för all vetenskaplig forskning, vare sig det gäller naturvetenskaplig eller samhällsvetenskaplig forskning, är att generera ny kunskap. Denna nya kunskap kan sökas inom samhällsvetenskapen på i huvudsakligen två sätt, genom deduktion och induktion.⁷⁸

Att integrera teori och empiri är ett av målen med samhällsvetenskaplig forskning. Denna integration kan åstadkommas antingen genom att utgå från empiri och hitta generaliserbara mönster och därifrån skapa en teori, så kallad induktiv ansats, eller utgå från redan kända teorier för att testa om empirin bekräftar teorin, så kallad deduktiv ansats. I viss litteratur återfinns även en tredje ansats, den abduktiva ansatsen, där forskaren kombinerar de båda tidigare nämnda ansatserna.⁷⁹

Vetenskaplig forskning innebär att man går in på delvis nya och okända områden för att på så sätt tillägna sig ny kunskap. Innan undersökningen inleds kan forskaren bilda sig egna antaganden om vilken kunskap som förväntas hittas. Sådana antaganden om verkligheten kallas hypoteser och genom forskningen testas dem för att antingen förkastas eller bekräftas.⁸⁰

3.1.1 Val av metodiks ansats

Denna uppsats ämnar bekräfta eller förkasta vår i förväg utformade hypotes om den europeiska försäkringsmarknaden. Uppsatsens hypotes är:

Svenska försäkringsbolag kommer att få konkurrensfördelar gentemot försäkringsbolag i EU:s övriga medlemsländer vid ett införande av Solvens II.

Avsikten med uppsatsen är att testa om hypotesen stämmer överens med verkligheten genom att samla in empirisk data i form av kvantitativa rapporter och kvalitativa intervjuer. Eftersom Solvens II-direktivet idag är planerat att införas den 1:a januari 2013 finns inga konkreta fakta på hur den

⁷⁸ Johannessen & Tufte (2003). Sid. 35.

⁷⁹ Ibid

⁸⁰ Bryman & Bell (2005). Sid. 23.

europiska försäkringsmarknaden har eller kommer att påverkas. Utan de empiriska data som finns tillgängliga består av tester utförda på försäkringsbolagen och experters antaganden om hur försäkringsbranschen väntas påverkas. Därmed är den induktiva ansatsen lämplig i denna uppsats. Då vi genom att samla in empirisk data kan skapa en teori om hur försäkringsbranschen påverkas av Solvens II direktivet.

3.2 *Datainsamling och tillvägagångssätt*

Källor till empiriska data kan samlas in i både primär och sekundär form. Primärkällor är data direkt från källan, exempelvis genom intervjuer, medan sekundärkällor är källor som hänvisar till primärkällan. Empiriska data kan även vara av kvalitativ och kvantitativ form. Kvalitativ data är ”mjuk” data i form av exempelvis intervjuer, texter och bilder medan kvantitativ data är ”hård data” i form av exempelvis siffror.⁸¹

Källan till de empiriska data som denna undersökning baseras på är av både primär- och sekundär form dessutom kommer både kvalitativ och kvantitativ data att samlas in. Primärkällan i denna undersökning består av två kvalitativa intervjuer samt ett seminarium. De sekundära data som används består av två kvantitativa rapporter samt litteraturstudier.

3.2.1 Kvalitativdata – Intervjuer och seminarium

I denna uppsats har primär empirisk data samlats in genom två intervjuer med representanter från FI och If skadeförsäkringar. Dessutom har empiriskdata samlats in från ett seminarium arrangerat av KPMG för branschkunniga inom ämnet Solvens II.

Intervjuerna med representanter från If skadeförsäkringar och FI var delvis strukturerade. Intervjuerna var i förväg konstruerade enligt en intervjuguide där ämnena som skulle diskuteras hade punkats upp med öppna frågor. Tillsammans med informanterna diskuterades möjliga effekter av Solvens II regelverket liksom en form av brainstorming. Motivet till att använda en delvis strukturerad intervjuguide är att man på så sätt gör intervjun mer flexibel och därmed ökar sannolikheten att ingen viktig information som informanten besitter missas.

Seminarier som arrangerades av KPMG hölls för ett 40-tal personer som alla på något sätt arbetar med Solvens II frågor. Seminariet handlade om resultatet av QIS 5 för Sverige och Europa samt var de

⁸¹ Johannessen & Tufte (2003). Sid. 69.

svenska försäkringsbolag ligger i förberedelsearbetet kring Solvens II. På seminariet föreläste och diskuterade representanter från KPMG och FI. Seminariet var strukturerat och följde en viss tidsplan men åhörarna var fria att avbryta med frågor och kommentarer.

Intervjuerna utfördes i slutskedet av forskningen. Detta eftersom författarna då fick möjlighet att sätta sig in i och förstå dagens solvensregelverk samt Solvens II direktivet. Innan intervjuerna genomfördes informerades informanterna om uppsatsens syfte men själva intervjuguiden skickades aldrig i förväg. Intervjuguiderna för de båda intervjuerna såg inte likadana ut utan anpassades efter informantens datatillgång och kunskap. Däremot innehöll guiderna samma ämnesområden.

Båda intervjuerna utfördes personligen i mötesrum på varderas arbetsplats och spelades in med hjälp av en diktafon. De olika ämnesområdena i intervjuguiden delades upp mellan författarna men båda hade möjlighet att ställa följdfrågor.

3.2.2 Kvantitativ data - QIS 5 rapporter

De viktigaste kvantitativa data som används i vår undersökning är QIS 5-rapporterna från EIOPA och FI. Rapporterna redovisar resultatet av den femte förundersökningen av Solvens II och består framförallt av data i form av tabeller och diagram men det finns även inslag av kvalitativ text.

De båda rapporterna publicerades den 14 mars 2011 på de båda myndigheternas hemsidor. EIOPA:s rapport består främst av data på EU-nivå där enskilda länders resultat redovisas sparsamt. FI:s QIS 5 rapport består av diagram och tabeller över de svenska bolags resultat i QIS 5. QIS 5-rapporterna från EIOPA och FI följer inte en gemensam uppställning och därmed kommer resultaten från rapporterna att behöva överföras till en gemensam sammanställning.

Dessutom granskas EIOPA:s Report on Financial Conditions and Stability. I rapporten presenteras försäkringsbolagens solvens och resultat indelat efter land.

3.3 Val av källor till empirisk data

Anledningen till att uppsatsens primära källor består av intervjuer med representanter från FI och If skadeförsäkring samt ett seminarium arrangerat av KPMG är att forskarna anser att man på så sätt får

data från tre olika synvinklar, så kallad triangulering⁸². FI som är en myndighet, If skadeförsäkring som är ett enskilt bolag samt KPMG som bistår med rådgivning och expertis till försäkringsbolag förväntas kunna ge uppsatsen tre olika perspektiv av Solvens II och dess effekter.

FI valdes ut för att de är den myndighet som aktivt arbetar nära försäkringsbolagen med att till exempel utforma regler och utöva tillsyn. Därmed anser författarna att de besitter en god kunskap både om Solvens II och om förhållandet i de svenska försäkringsbolagen. Informanten, Younes Elong, har även en god kunskap om hur förhållandena är på den europeiska marknaden framförallt då han aktivt arbetar med att utforma regelverket i EIOPA.

Anledningen till att KPMG:s seminarium ingår som empirisk data i uppsatsen är att på seminariet deltog experter från många svenska försäkringsbolag samt expertis från KPMG. Diskussionen på seminariet gav information om var bolagen befann sig i sitt arbete med att implementera Solvens II direktivet samt vilka problem som fanns. Seminariet representerar på så sätt både branschen och KPMG:s erfarenheter.

Författarna har vid granskning av Solvens II direktivet funnit regler som kan medföra fördelar för stora försäkringsbolag. Därav vore det intressant att intervjua ett stort försäkringsbolag vilket dessutom skulle ge uppsatsen fler synvinklar och öka tillförlitligheten. Utifrån detta valdes If skadeförsäkringar eftersom de är Nordens största försäkringsbolag samt att författarna har haft möjlighet att intervjua en person med god kunskap om och lång erfarenhet i försäkringsbranschen.

Som kvantitativ data har författarna valt att använda två QIS 5 rapporter. Dessa har valts på grund av att de testar hur väl EU:s försäkringsbolag uppfyller de kvantitativa, pelare 1, kraven. Genom att studera rapporterna anser författarna att man får tillförlitlig data på hur försäkringsbolagen i både Sverige och EU klarar kapitalkraven.

3.4 Operationalisering

Inom forskningsprocessen är operationalisering benämningen på hur vi mäter ett fenomen. Det handlar alltså om att gå från det generella till det specifika genom att hitta de indikatorer som tillför studien validitet samtidigt som genomförandet tillför reliabilitet.⁸³

⁸² Denscombe (2002). Sid. 181.

⁸³ Johannessen & Tufte (2003). Sid. 44.

Uppsatsens syfte är att undersöka om Solvens II direktivets implementering kan medföra konkurrensfördelar för svenska försäkringsbolag som därmed kan öka sin marknadsandel eller expandera till nya marknader. För att avgöra om Solvens II är en fördel för svenska försäkringsbolag har denna uppsats valt att jämföra hur väl de svenska försäkringsbolagen uppfyller eller har möjlighet att uppfylla de tre pelarna som Solvens II direktivet bygger på jämfört med försäkringsbolag i EU:s övriga medlemsländer.

Ett av nyckelbegreppet i uppsatsen är kritiska framgångsfaktorer vilket författarna har definierat i uppsatsens teoretiska referensram. För att operationalisera uppsatsens syfte har tre kritiska framgångsfaktorer valts ut som författarna anser påverkar om Solvens II medför en fördel eller inte.

- Kritisk framgångsfaktor 1 (pelare 1) – Gott om kapital för att täcka kapitalkraven. Genom att ha en stor solvensmarginal behöver företagen inte ändra sin strategi för att minska kapitalkraven. Mätbart: Författarna har valt att mäta detta genom att jämföra om kapitalöverskottet för svenska försäkringsbolag är större än genomsnittet för Europas försäkringsbolag.
- Kritisk framgångsfaktor 2 (pelare 2) – Uppfylla riskhanteringskraven. Om företagen är vana vid riskhantering blir förändringarna mindre vilket gynnar dem. Mätbart: Författarna har valt att mäta detta genom att undersöka om nuvarande riskhanteringskrav har förberett de svenska bolagen inför Solvens II.
- Kritisk framgångsfaktor 3 (pelare 3) – Uppfylla rapporteringskraven. Om företagen är vana vid rapportering blir förändringarna mindre vilket gynnar dem. Mätbart: Författarna har valt att mäta detta genom att undersöka om nuvarande rapporteringskrav har förberett de svenska bolagen inför Solvens II.

För att avgöra om svenska försäkringsbolag uppfyller kritiskframgångsfaktorn 1, pelare 1 i direktivet, har författarna valt att jämföra EIOPA:s QIS 5 rapport på EU-nivå med Finansinspektionens QIS 5 rapport för svenska bolag. Visar det sig i rapporterna att svenska bolag uppfyller pelare 1 kraven bättre än genomsnittlandet anser författarna att kritiskframgångsfaktor 1 har uppfyllts.

För att avgöra om svenska försäkringsbolag uppfyller kritiskframgångsfaktor 2 och 3, pelare 2 och pelare 3 i direktivet, har författarna valt att studera nuvarande solvensregelverk samt utreda hur pass

förberedda svenska bolag är. Detta har gjorts genom att intervjua bransch-kunniga samt att göra en litteratur genomgång. Visar det sig i intervjuerna och i litteraturen att riskhanteringen respektive rapportering i nuvarande solvensregelverk för svenska försäkringsbolag är mer likt Solvens II regelverket än nuvarande regelverk i övriga EU:s medlemsländer samt att svenska bolag är bättre förberedda än försäkringsbolag i andra länder har kritiskframgångsfaktor 2 och 3 uppfyllts.

Uppfylls alla de kritiska framgångsfaktorerna anser författarna att svenska försäkringsbolag får en konkurrensfördel vid implementeringen av Solvens II, vilket också bekräftar uppsatsens hypotes.

3.5 Reliabilitet och validitet

Reliabilitet är inom forskning en fråga om datas tillförlitlighet. Vilka data som används, hur undersökningens data ser ut, hur man samlar in data samt hur man bearbetar data rör reliabiliteten. Hur man går till väga för att samla information om ett visst fenomen kan påverka tillförlitligheten i undersökningen.

I uppsatsen har data samlats in från tre olika källor. Detta anser författarna ger uppsatsen en ökad reliabilitet då samma fenomen kan studeras från olika synvinklar. Återger flera källor med olika synvinklar samma data visar det på en god datakvalitet.

Det är av stor vikt att data som framkommer inte misstolkas av författarna. För att minska sannolikheten för detta har båda intervjuerna spelats in via en diktafon för att i efterhand kunna analyseras. Med användandet av diktafonen har författarna även kunnat koncentrera sig på vad informanten verkligen berättar och därmed kunna komma med följdfrågor. För att få hög reliabilitet har även informanterna fått läsa hur vi har tolkat och behandlat intervjun. Förekommer det missförståelse har detta då justerats.

För att åstadkomma hög reliabilitet i uppsatsen är det av stor vikt att intervjuerna genomförs på ett korrekt sätt. I intervjuer uppstår en relation mellan intervjuaren och informanten. Den information som kommer fram i intervjun är beroende av just denna relation och för att få en hög reliabilitet gäller det att påverka de omständigheter som kan leda intervjun i negativ riktning⁸⁴. En viktig omständighet som kan påverka intervjun är hur intervjuaren uppfattas av informanten. För att skapa förtroende och få informanten att berätta som mycket som möjligt anser författarna att det framförallt har varit viktigt att vara pålästa i ämnet och att visa intresse för vad informanten har att berätta.

⁸⁴ Johannessen & Tufte (2003). Sid. 28.

En annan omständighet som påverkar informationen i intervjun är hur frågorna är uppbyggda och hur de uppfattas av informanten. För att få tillförlitlig data gäller det att undvika ledande frågor vilket kan påverka informantens svar. Dessutom har författarna valt att inte ställa långa och komplicerade frågor för att öka sannolikheten att informanten ska förstå frågorna.

För att ytterligare skapa en god reliabilitet i uppsatsen har författarna haft kontakt med FI vid flera tillfällen för att diskutera svårighet som har uppstått under uppsatsarbetet.

Validitet handlar om hur representativa data är för fenomenet som undersöks. Det finns olika typer av validitet däribland begreppsvaliditet. Begreppsvaliditet rör relationen mellan fenomen som man vill undersöka och data som insamlas. För att avgöra ifall vissa indikatorer som representeras i data är valida för det generella fenomenet så kan det ibland behövas systematiska validitetstester. Ett exempel på ett sådant test är att ha en kontrollgrupp där man kan jämföra resultaten med den undersökta gruppens resultat. Därigenom kan man identifiera huruvida vissa indikatorer är representativa för fenomenet eller om de inte är valida för undersökningen alls.⁸⁵

Författarna anser att den viktigaste faktorn till att få en hög validitet i uppsatsen är att vara pålästa i ämnet som ska studeras. Detta för att kunna avgöra vilken data som är relevant i denna uppsats. Av denna anledning har uppsatsarbetets början bestått i att läsa på om Solven I och Solvens II regelverket samt hur försäkringsbranschen i allmänhet fungerar. Detta har inneburit att intervjuerna har genomförts i slutet av uppsatsarbetet då kunskapen i ämnet har varit som störst.

För att få en hög begreppsvaliditet i uppsatsen är hur operationaliseringen genomförs av stor vikt. För att bekräfta uppsatsens hypotes har författarna valt att undersöka tre faktorer, de tre pelarna, i Solvens II regelverket och uppfyllandet av faktorerna bestämmer om uppsatsens hypotes ska bekräftas eller förkastas. Författarna anser att denna operationalisering ger en god validitet i uppsatsen då alla försäkringsbolag måste uppfylla de tre pelarna för att få fortsätta sin verksamhet och de försäkringsbolagen som har lätt för sig att uppfylla kraven får konkurrensfördelar.

⁸⁵ Johannessen & Tufte (2003). Sid. 47.

3.6 Metodkritik

Inom all vetenskaplig forskning är grundregeln att forskning bedrivs objektivt. Att alltid uppnå fullständig objektivitet är dock omöjligt inom samhällsforskningen men det bör vara det huvudsakliga målet. Därmed är det viktigt att med jämna mellanrum distansera sig från sin forskning och kritiskt granska den⁸⁶.

I denna uppsats har författarna valt att arbeta utifrån en i förväg bestämd hypotes om verkligheten. Därav är det framförallt viktigt att data samlas in och analyseras på ett så objektivt sätt som möjligt för att forskarna inte ska påverka resultatet. I denna uppsats finns det ett tydligt objektivitetsproblem då svenska försäkringsbolag jämförs med försäkringsbolag i EU:s övriga medlemsländer. Det finns en risk att författarna vinklar information eller bortser från avvikande information som inte överrensstämmer med författarnas egna hypotes. I uppsatsen intervjuades ett stort skadeförsäkringsbolag. För att få ett större spektrum över hur svenska försäkringsbolag påverkas av Solvens II hade en intervju med ett stort livbolag varit önskvärt.

3.6.1 Källkritik

För insamling av vetenskapliga artiklar har omfattande sökningar genomförts, främst genom Business Source Premier och Google Scholar. Sökord som använts är framförallt Solvens II, Solvency II och QIS 5. Detta material anser författarna ha högt tillförlitlighet då artiklarna både är författade och granskade av expertis. Valet av artiklar har grundats på relevans av innehåll men även aktualitet då Solvens II direktivet fortfarande är i utvecklingsfas och har genomgått många förändringar.

QIS 5-rapporterna och ytterligare information om solvens har inhämtats från FI, Europakommissionens samt EIOPA:s hemsida. Rapporterna samt den allmänna informationen anser författarna vara högst tillförlitliga då dessa är publicerade av myndigheter.

I intervjuerna finns det viss risk att data utelämnats på grund av sekretesskäl eller på grund av att man inte vill lämna ut känslig företagsinformation. Data som annars hade varit viktig i vår undersökning kan därför ha undgått författarna.

⁸⁶ Denscombe (2002). Sid. 207.

4 Empiri

Kapitlet behandlar den empiri som används i forskningen. Empirin består av QIS 5 rapporterna för Sverige samt för Europa, intervjuer med Finansinspektionen och If samt information från ett seminarium organiserat av KPMG.

4.1 Pelare 1 - Kvantitativ data

De kvantitativa data som används i denna studie är i form av två rapporter över resultatet i Quantitative Impact Study 5. Den första rapporten är ifrån EIOPA och redovisar resultatet för hur Europas försäkringsbolag klarade de kvantitativa Solvens II kraven medan den andra rapporten är från svenska finansinspektionen som redovisar hur svenska försäkringsbolag klarade kraven.

Quantitative Impact Studie 5, QIS 5, är utarbetad av EIOPA för att testa de kvantitativa effekter som Solvens II kan medföra för Europas försäkringsbolag. Undersökningen syftar även till att förbereda både branschen och tillsynsmyndigheterna i varje land. Resultatet av QIS 5 ska sedermera ge råd till Europakommissionen för den slutliga utformningen av Solvens II.

Regelverket för Solvens II är fortfarande under bearbetning. Det finns fortfarande detaljer som kan komma att finjusteras innan det slutliga Solvens II regelverket fastslås⁸⁷. Detta kan medföra att QIS 5 studien, som är utformad efter det regelverk som var fram arbetat i slutet av 2010, inte helt kan spegla hur försäkringsbranschen till slut kommer att påverkas den 1:a januari 2013 då Solvens II ska vara implementerat.

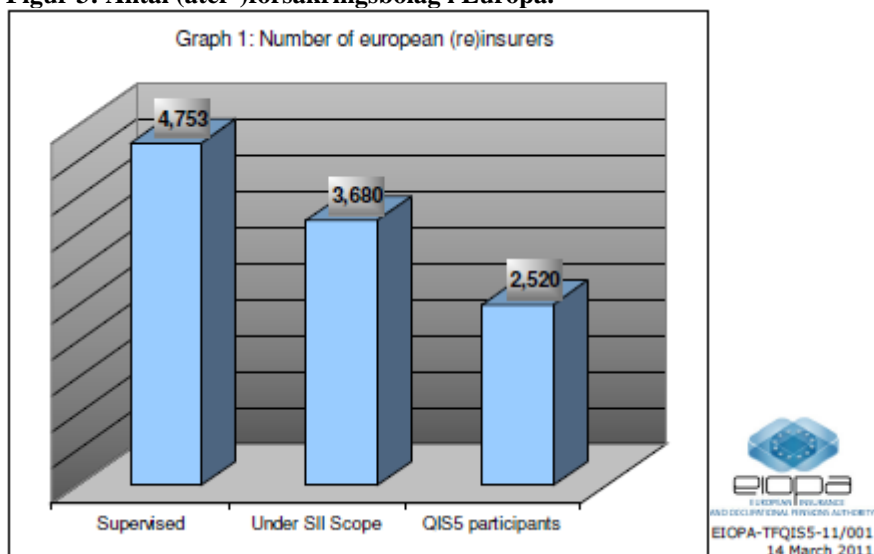
QIS 5 genomfördes under augusti till november 2010 och i mars 2011 presenterades resultatet. Resultatet bygger på de inrapporterade data som försäkringsbolagen skickat till sin tillsynsmyndighet. Beräkningarna i studien kunde göras med vissa förenklingar och dessutom kunde försäkringsbolagen välja att använda sig av standardmodellen eller den interna modellen. Det bör observeras att deltagandet i QIS 5 var frivilligt. Detta kan medföra att deltagande försäkringsbolag inte utgör ett representativt urval av hela populationen.

⁸⁷Intervju FI

4.2 QIS 5 rapport EIOPA

I QIS 5 deltog försäkringsbolag från alla EU:s 27 medlemsländer samt försäkringsbolag från Norge, Liechtenstein och Island. Totalt finns 4 753 försäkringsbolag i de 30 deltagande länderna. Av dessa kommer 3 680 att påverkas av solvens II regelverket och 2 520 försäkringsbolag valde att delta i undersökningen vilket ger en deltagarkvot på 68 %. Detta är 8 procentenheter mer än målet som Europakommissionen ställde upp innan förundersökningen genomfördes.

Figur 3: Antal (åter-)försäkringsbolag i Europa.

Källa: EIOPA. *Report on the fifth Quantitative Impact Study (QIS5) for Solvency II*. Sid. 21

4.2.1 Finansiell påverkan Europa

Enligt nuvarande regelverk för försäkringsbolagens solvens, Solvens I, har Europas försäkringsbolag ett kapitalöverskott på sammanlagt 476 miljarder Euro. Detta innebär, enligt nedanstående figur, att försäkringsbolagen i genomsnitt täcker sitt kapitalkrav med 310 %.

Ett införande av Solvens II, enligt regelverket som det såg ut hösten 2010 då QIS 5 genomfördes, skulle innebära att överskottet av kapital skulle minska med cirka 120 miljarder Euro till 355 miljarder Euro och SCR skulle i genomsnitt täckas av kapitalbasen med 165 %. Enligt nedanstående figur 4, framgår också att inte bara kapitalkraven ökar utan även kapitalet som är godtagbart att räkna in i kapitalbasen.

Figur 4: Kapitalkrav och överskott.

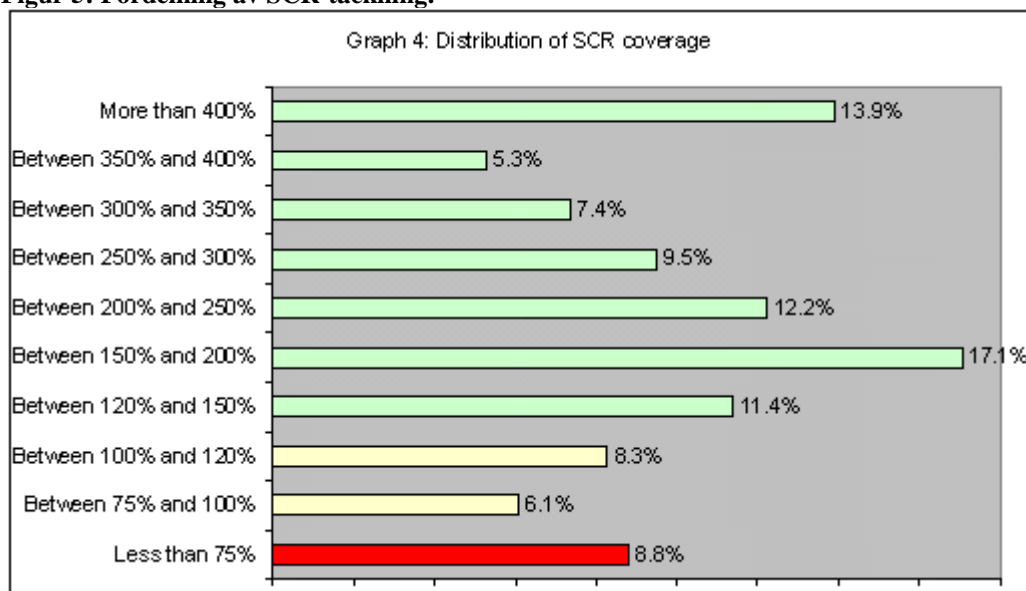
	Current regime	Solvency II	
		SCR	MCR
Solvency ratio	310%	165%	466%
Surplus	476	355	676
Requirements	Require	227	185
Own funds	Eligible	703	861

Källa: EIOPA, *Report on the fifth Quantitative Impact Study (QIS5) for Solvency II*. Sid. 25

Enligt ovanstående tabell framgår att det genomsnittliga försäkringsbolaget i Europa täcker sitt SCR kapitalkrav med 165 %. I diagrammet nedan framgår till hur stor del försäkringsbolagen täcker SCR inom olika intervall. Försäkringsbolag i det högsta intervallet täcker sitt kapitalkrav med mer än 400 % och försäkringsbolag i det lägsta intervallet täcker mindre än 75 % av sitt kapitalkrav.

Figur 5: Fördelning av SCR-täckning.

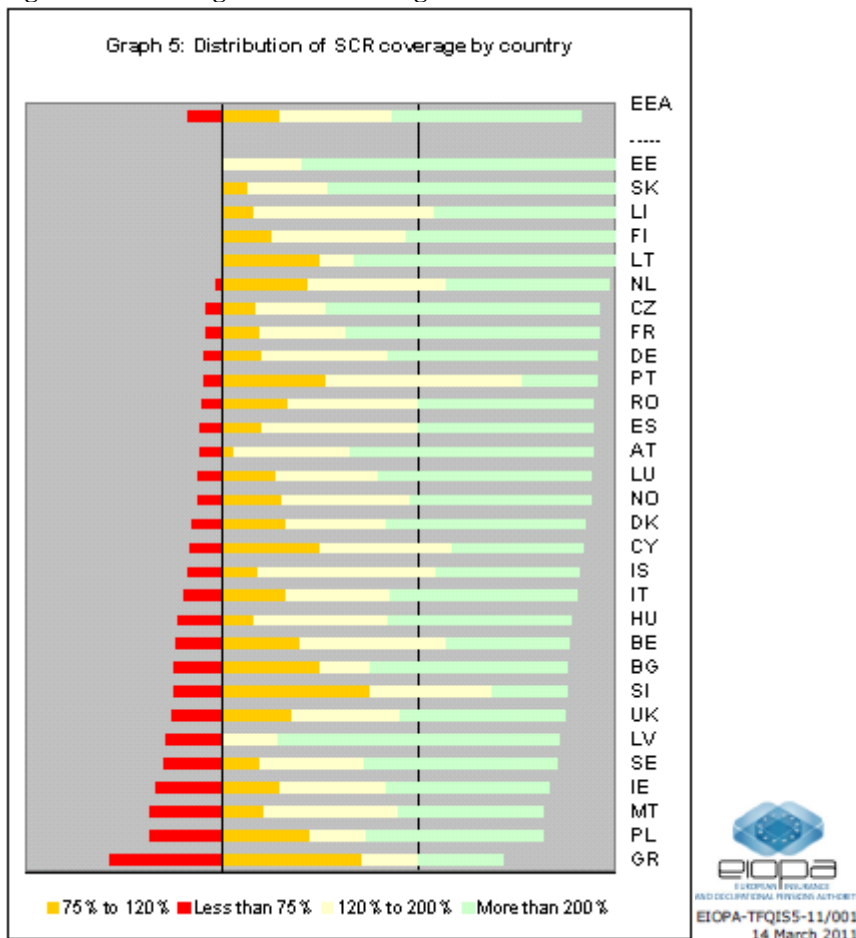

Källa: EIOPA, *Report on the fifth Quantitative Impact Study (QIS5) for Solvency II*. Sid. 25

I diagrammet framgår att cirka 15 % av de deltagande försäkringsbolagen inte uppfyller kapitalkraven som solvens II innebär, kapitalkraven är alltså högre än kapitalbasen. Ur diagrammet framgår även att drygt 48 % av deltagande försäkringsbolag har en kapitalbas som är dubbelt eller mer än dubbelt så stor som kapitalkraven.

I nedanstående diagram överförs resultatet från figur 5 på Europa nivå till en landjämförelse. I diagrammet redovisas fyra olika intervall: mindre än 75 %, 75 – 120 %, 120 – 200 % och mer än 200 %.

Figur 6: Fördelning av SCR-täckning efter land.

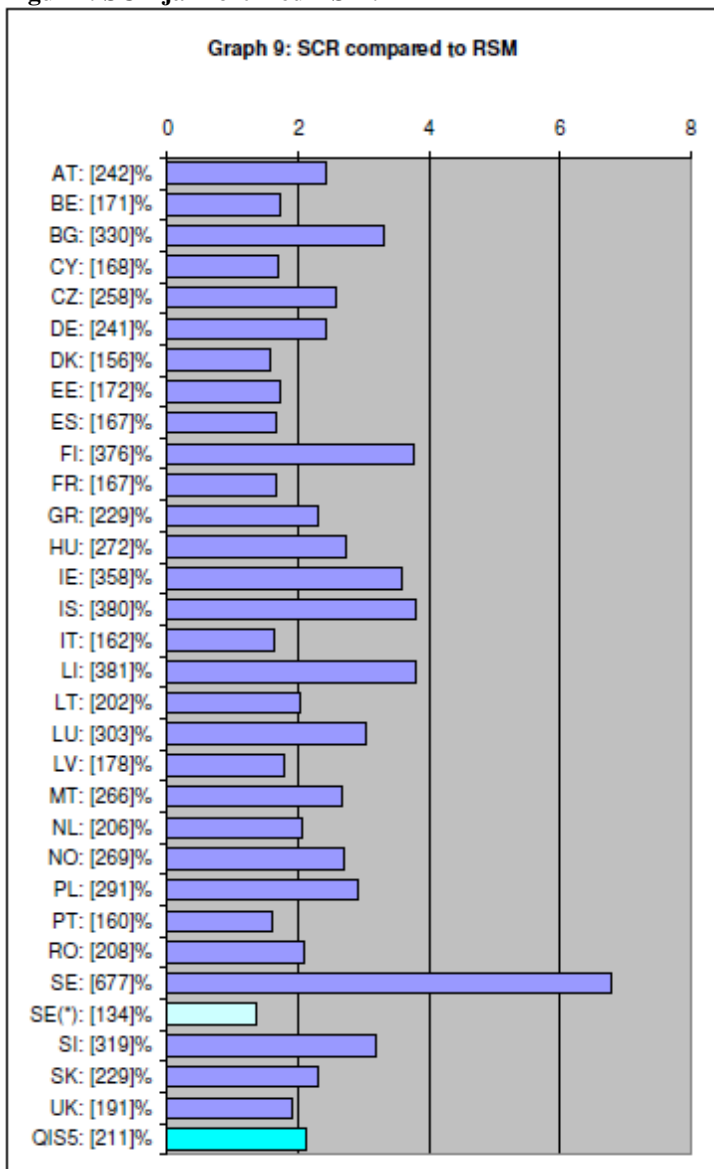
Källa: EIOPA, *Report on the fifth Quantitative Impact Study (QIS5) for Solvency II*. Sid. 26

Ur diagrammet framgår att ett land, Estland, inte har något försäkringsbolag med en täckningsgrad på mindre än 120 % av kapitalkravet och att ytterligare fyra länder inte har något försäkringsbolag med en täckningsgrad på mindre än 75 % av kapitalkravet. Sverige ser vi först på 26:e plats i detta diagram, slagna av alla de andra nordiska länderna.

Som tidigare har redovisats i figur 4 kommer kapitalkravet vid införandet av Solvens II att öka med ungefär 140 %. I nedanstående diagram, figur 7, visas förhållandet mellan kapitalöverskottet enligt dagens regelverk, RSM, och kapitalöverskottet enligt Solvens II, SCR. Där genomsnittlandet har ett kapitalöverskott i nuvarande regelverk som är 140 % större än kapitalöverskottet i Solvens II.

I diagrammet redovisas två olika siffror för Sverige. Den första, SE: 677 %, står för att kapitalöverskottet, RSM, är 577 % större av kapitalöverskottet enligt SCR. Den andra siffran SE(*) 134 % står för att kapitalöverskottet i trafikljusmodellen är 34 % större än kapitalöverskottet i SCR.

Figur 7: SCR jämfört med RSM.

Källa: EIOPA, *Report on the fifth Quantitative Impact Study (QIS5) for Solvency II*. Sid. 30

Enligt ovanstående diagram, figur 7, skiljer sig Sverige markant från de övriga EU-länderna. Enligt stapeln SE(*): 134 % är det en relativt liten skillnad mellan kapitalöverskottet i trafikljusmodellen och Solvens II.

4.3 QIS 5 rapport Finansinspektionen

Finansinspektionen publicerade den 14:e mars 2011 en rapport med resultatet för de svenska försäkringsbolagen i QIS 5. FI:s QIS 5 rapport redovisar, till skillnad från EIOPA:s rapport, hur försäkringsbolagen på den svenska marknaden klarade av de nya Solvens II kraven.

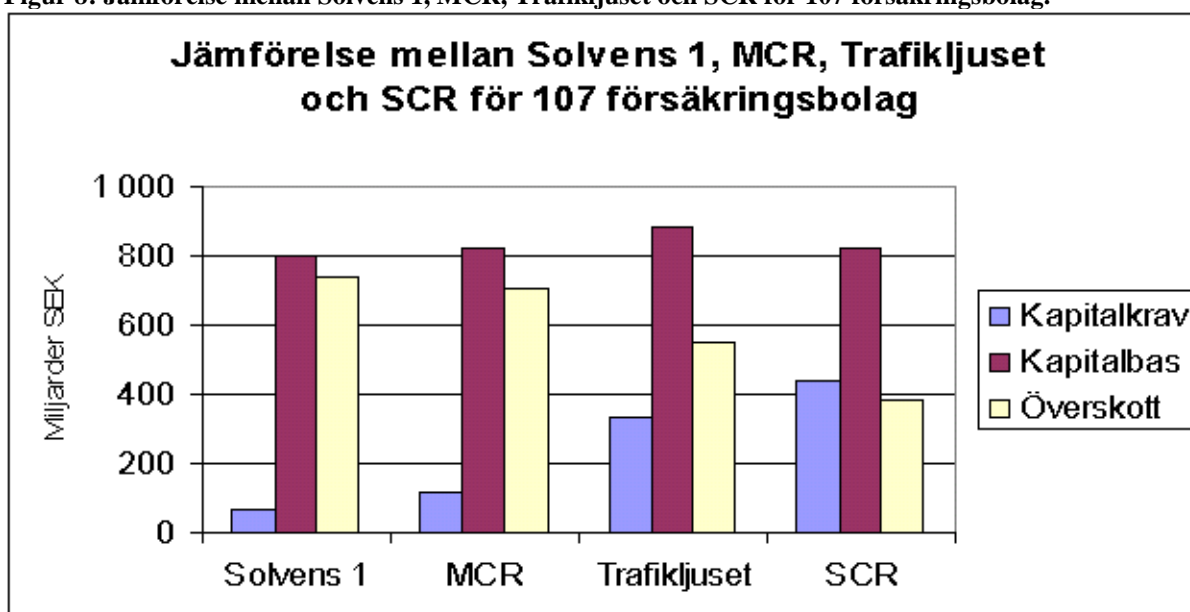
Totalt deltog 107 försäkringsbolag i QIS 5 för Sverige vilket motsvarar cirka 90 % av den totala svenska försäkringsmarknaden.

4.3.1 Finansiell påverkan Sverige

I Sverige finns sedan 2007 ett kompletterande regelverk till de nuvarande Solvens I reglerna; trafikljusmodellen. Vid införandet av trafikljusmodellen ökade kapitalkraven för de svenska försäkringsbolagen och modellen påminner mycket om regelverket i Solvens II.

De svenska försäkringsbolagen som deltog i QIS5 har sammanlagt ett överskott enligt solvens I på cirka 750 miljarder svenska kronor. Som framgår av figur 8 är Solvens I kapitalkravet lägre än båda kapitalkravströsklarna, MCR och SCR, i Solvens II.

Figur 8: Jämförelse mellan Solvens 1, MCR, Trafikljuset och SCR för 107 försäkringsbolag.

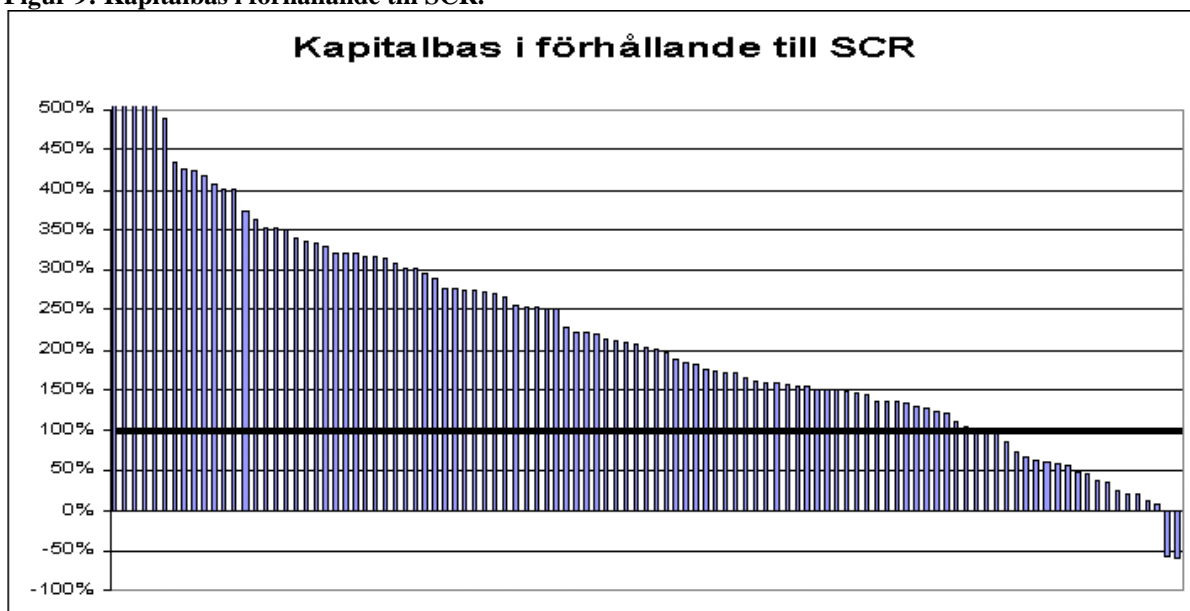

Källa: Finansinspektionen. *Resultat av QIS 5.*

Ett införande av Solvens II skulle innebära att kapitalöverskottet hos deltagande försäkringsbolag skulle minska från ungefär 750 miljarder kronor till ungefär 380 miljarder kronor. Ett införande av Solvens II skulle genomsnittligt öka kapitalkravet med 700 % hos de svenska försäkringsbolagen och nästan halvera kapitalöverskottet. Det genomsnittliga svenska försäkringsbolaget skulle täcka det nya kapitalkravet SCR med ungefär 190 %.

I figur 9 framgår hur kapitalöverskottet fördelas mellan alla de 107 deltagande försäkringsbolagen. I diagrammet representeras varje försäkringsbolag av varsin stolpe och 100 procent linjen motsvarar en kapitalbas som är densamma som kapitalkraven.

Figur 9: Kapitalbas i förhållande till SCR.

Källa: Finansinspektionen. *Resultat av QIS 5.*

Totalt misslyckades 21 svenska försäkringsbolag som deltog i QIS 5 att uppfylls SCR kapitalkraven, vilka utgör cirka 20 %. Ur diagrammet framgår också att 61 % av de deltagande försäkringsbolag har en kapitalbas som är mer än dubbelt så stor som SCR.

4.4 Rapport om ekonomiska förhållanden och stabilitet

EIOPA publicerar årligen ett Excel-ark, Reports on Financial Conditions and Stability, med statistisk information om utvecklingen bland Europas försäkringsbolag under det senaste året. I rapporten

redovisas bland annat siffror över varje lands försäkringsbolags sammanlagda ekonomiska utveckling och ställning.

Till skillnad mot QIS 5 rapporten består denna rapport av siffror från alla försäkringsbolag som står under tillsyn och inte bara dem som valt att delta. Senast denna rapport publicerades var för år 2009.

Det som framförallt är av intresse för vår studie i rapporten är tabellen över resultat och solvens (tabell återfinns i bilaga). I denna tabell framgår information om hur stort varje lands sammanlagda solvenskapitalkrav är samt hur stor solvensmarginalen är för att täcka kraven.

I tabellen sticker framförallt Sverige ut. Sveriges sammanlagda solvensmarginal var i slutet av 2009, 78 275 miljarder Euro och solvens kravet var 6 552 miljarder Euro. Detta innebär att Svenska försäkringsbolag täcker sitt sammanlagda Solvens I krav med 1195 %. Vilket kan jämföras med Island och Tjeckien som är tvåa respektive trea i samma statistik och täcker sitt kapitalkrav med 426 % respektive 377 %. I Europa täcker ländernas försäkringsbolag sitt kapitalkrav, enligt nuvarande solvens I regelverk, med i genomsnitt cirka 300 %.

4.5 Intervju med Finansinspektionen

Finansinspektionen är en tillsynsmyndighet som bevakar finansiella företag med verksamhet i Sverige. Finansinspektionen utfärdar tillstånd, utformar regler och utövar tillsyn för att medverka till en effektiv och stabil finansiell marknad. Finansinspektionen kontrollerar 3 700 svenska företag och 600 utländska företag med verksamhet i Sverige.

Younes Elonq har intervjuats den 5:e maj 2011 på finansinspektionens kontor i Stockholm. Elonq arbetar som QIS 5 ansvarig på Finansinspektionen och är även delaktig i EIOPA:s ”task force” för utformningen av kapitalkraven, SCR och MCR. Följande är en sammanfattning av intervjun där den mest relevanta informationen för uppsatsen presenteras.

4.5.1 Pelare 1 - ”Svenska bolag överlag väl rustade”

Enligt en publikation på Finansinspektionens hemsida är svenska försäkringsbolag överlag väl rustade inför Solvens II. Publikationen baserar sitt uttalande på resultatet i QIS 5 som avslutades november 2010. Elonq bekräftar att de svenska bolagen har tillräckligt med kapital för att möta kraven i Solvens II

och att de bland annat tack vare trafikljusmodellen har varit väl förberedda. ”Skulle Solvens II implementeras idag skulle svenska bolag klara sig bra”. Däremot är det 21 bolag av de totalt 107 som deltog i QIS 5 som inte klarar SCR kraven. Utmärkande för dessa är att de överlag är små bolag.

4.5.1.1 QIS 5 studien

QIS 5 rapportens resultat baseras på inrapporterade siffror från frivilligt deltagande försäkringsbolag. Bolagens beräkningar granskas inte i detalj av någon tillsynsmyndighet innan de skickas vidare till EIOPA för sammanställning. Detta innebär att det finns en risk för fel vid beräkning av kapitalbas och kapitalkrav. Elonq medger att felberäkningar kan ha gjorts men han tror inte att det ska påverka QIS 5 resultatet i betydande omfattning. ”Svenska bolag är vana med liknande beräkningar från trafikljusmodellen.” Dessutom kontrollerar finansinspektionen att de siffror som rapporteras in är rimliga.

Elonq tror inte att resultatet i QIS 5 rapporten kommer att skilja sig speciellt mycket mot hur det kommer att se ut när direktivet träder i kraft, den 1 januari 2013. Det principiella tänkande som genomsyrar QIS 5 kommer att kvarstå som det är idag. Själva tekniken för hur man gör beräkningarna är redan fastställda i direktivet men däremot kan det göras små ändringar i de matematiska formlerna för beräkningen av olika krav.

4.5.2 Pelare 2 - Riskhantering

Det svenska Solvens I regelverket ställer väldigt låga kapitalkrav på försäkringsbolagen berättar Elonq. Detta kan till viss del ha gynnat svenska bolag eftersom de därmed har haft möjlighet att ta högre risker med sitt kapital och då kunnat tjäna mer.

Svenska bolag har i och med att Solvens I inte är riskbaserat möjlighet till att fritt placera sitt kapital i exempelvis aktier, vilket framförallt livbolagen har utnyttjat. Detta menar Elonq leder till att svenska bolag som har en relativt stor andel av sitt kapital placerat i aktier får ett högt kapitalkrav i QIS 5 och Solvens II.

Trafikljusmodellens införande har inneburit en ökad riskhantering för svenska försäkringsbolag. Dock är Sverige inte ensam om att använda sig av en trafikljusmodell, även Norge och Danmark använder liknande modeller. Danmark var först med att införa ett trafikljussystem vilket Sverige och därefter

Norge anammade. Med trafikljusmodellen har svenska bolag fått kunskaper om hur man diskonterar avsättningar och marknadsvärderar sina tillgångar och skulder. Vilket enligt Elonq är en fördel då Solvens II följer i stort sätt samma principer, dock är trafikljusmodellen mer begränsad.

Elonq har i arbetet med att utforma Solvens II inom EIOPA erfarit att vissa länder fortfarande har problem med hur de ska marknadsvärdera sina tillgångar och skulder. Vilket inte har varit något problem på den svenska marknaden eftersom bolag är vana vid marknadsvärderingar från trafikljusmodellen.

För att uppfylla Solvens II kan försäkringsbolagen välja mellan antingen en internmodell eller en standardmodell. Fördelen med en internmodell är att man då kan skräddarsy modellen utefter det egna företags förutsättningar samt att kapitalkravet minskar. Nackdelen med en internmodell är att den är väldigt omfattande och resurskrävande. Elonq tror att stora bolag med stora resurser har möjlighet att använda sig av den interna modellen för att på så sätt frigöra kapital medan modellen är för tidskrävande för små bolag.

4.5.3 Svenska försäkringsbolag jämfört med övriga EU:s medlemsländer

I figur 7, SCR compared to RSM⁸⁸, redovisas förhållandet mellan kapitalöverskottet enligt dagens regim, RSM, och kapitalöverskottet i Solvens II, SCR. Sveriges resultat i detta diagram är att kapitalöverskottet är 577 % högre i RSM än enligt SCR. Vilket tyder på att det är stor skillnad mellan Solvens I och Solvens II för svenska bolag. Enligt Elonq beror resultatet på att svenska bolag, som tidigare nämnts, har möjlighet att placera sina tillgångar i aktier vilket medför ett högre kapitalkrav i det riskbaserade Solvens II direktivet. Därför har det varit nödvändigt enligt Elonq att i diagrammet få med en jämförelse mellan SCR och trafikljusmodellen för att få en mer rättvisbild över situationen i de svenska försäkringsbolagen.

Att det svenska Solvens I regelverket ställer låga krav på bolagen är också en av anledningarna till att svenska bolag sticker ut i EIOPA:s Financial stability report. Rapporten som nämnts tidigare visar bland annat förhållandet mellan kapitalbasen och kapitalöverskottet för varje land. Det genomsnittliga EU-medlemslandet har en kapitalbas som är 300 % större än kapitalkravet medan Sverige har en kapitalbas som är ungefär 1 200 % större än kapitalkraven. Dessutom beror resultatet på att svenska bolag sedan fem till sex år tillbaka använder sig av marknadsvärderingar av både tillgång och skulder enligt Elonq.

⁸⁸ EIOPA, *Report on the fifth Quantitative Impact Study (QIS5) for Solvency II*. Sid. 30

Detta medför att svenska bolag visar på en väldigt stor kapitalbas i jämförelse med kraven som finns i Solvens I.

Som tidigare nämnts, har svenska bolag haft möjlighet att fritt placera sitt kapital i exempelvis aktier, i och med att Solvens I inte är riskbaserat. Att placera stora andelar av sina tillgångar i aktier innebär en hög risk vilket i Solvens II regelverket ger utslag i form av ett högre kapitalkrav. Detta menar Elong är en av anledningarna till att Sverige hamnar på en 4:e plats från slutet i tabell 6, Distribution of SCR coverage by country⁸⁹. Att svenska bolag har utnyttjat möjligheten att placera stora andelar av sitt kapital i aktier blir tydligt vid en jämförelse av hur stor summa av kapitalkravet som utgörs av marknadsrisken. Svenska bolag ligger i denna statistik på en fjärde plats i Europa med stora länder som Tyskland, Storbritannien och Frankrike bakom sig.

4.6 Intervju med Karin Friberg på If skadeförsäkring

If, med huvudkontor i Solna utanför Stockholm, är nordens ledande skadeförsäkringsbolag med ungefär 3,6 miljoner kunder och 6 300 anställda⁹⁰. Förutom Norden har If även försäkringsverksamhet i Ryssland och Baltikum. Bruttopremieinkomsten för 2010 uppgick till ungefär 40 miljarder svenska kronor. Moderbolaget i If-koncernen, If skadeförsäkring Holding AB, är helägt av finska Sampo Abp som är noterat på Helsingforsbörsen.⁹¹

Karin Friberg som har intervjuats arbetar som Chef Risk Officer, CRO, på If skadeförsäkring. Som CRO är Friberg chef över funktionen Risk management, vilken består av olika enheter som tillsammans sköter den övergripande riskhanteringen inom If. Risk management-gruppen sätter ramverk och koordinerar riskarbetet samt ser till att huvudsakliga risker rapporteras vidare till ledning och styrelse. Risk management funktionen ansvar även för att Solvens II direktivet implementeras. Följande är en sammanfattning av intervjun med Karin Friberg där den mest relevanta informationen för uppsatsen presenteras.

4.6.1 Intervju – Övergripande frågor

If och Karin Friberg är i grunden positiva till ett nytt regelverk och tycker att det är bra med en riskbaserad syn på kapitalbehovet. Däremot finns det delar i regelverket som Friberg tycker bör

⁸⁹ EIOPA, *Report on the fifth Quantitative Impact Study (QIS5) for Solvency II*. Sid. 26

⁹⁰ If. *Fakta om If*.

⁹¹ If. *Årsredovisning 2010*.

förändras. Som exempel nämner hon att kraven på rapportering till myndigheter och att nivån på dokumentation nästan är orimligt höga.

Solvens II innebär en stor förändring för försäkringsbolagen både när det gäller kapitalstruktur och organisation. If har till exempel varit tvungna att anställa ungefär ett tiotal personer samt utveckla ett riskdatavaruhus för att klara det ökade kravet på dokumentation. Solvens I regelverket varierar från land till land och det finns idag ingen egentlig gemensam regelring av ländernas olika regelverk. Det är också ett av syftena med Solvens II, att få en enhetlighet för att också främja konkurrens på lika villkor.

4.6.1.1 QIS 5

If har deltagit i alla förundersökningar till Solvens II och klarade att uppfylla de kvantitativa kraven i QIS 5. ”Vi stötte inte på några problem som inte kunde lösas” berättar Friberg, men däremot har vissa delar i Solvens II direktivet varit svårtolkade vilket generellt kan ha påverkat resultatet i QIS 5. Anledningen till att If klarade att genomföra QIS 5-arbetet utan större problem tror Friberg dels beror på att If deltog i alla tidigare förundersökningar samt att man är ett stort bolag med stora resurser. QIS 5 involverade totalt cirka 30 personer inom If.

4.6.2 Pelare 1 – Kvantitativa krav

Solvens II direktivet kommer att innebära ett mycket högre kapitalkrav för försäkringsbolag inom EU jämfört med Solvens I. För If har dock detta krav inte medfört några större problem då det snarare är ratingbolagen som bestämmer kapitalnivån. Friberg tror att de flesta svenska bolagen klarar solvenskraven utan större svårigheter. ”Det finns många bolag på den svenska marknaden med ett stort kapital, inte minst ömsesidiga försäkringsbolag.”

En iakttagelse som Friberg har gjort är att mindre försäkringsbolag kan komma att få det svårare att uppfylla solvenskraven. Detta kan dels bero på att man inte har de resurser som krävs för att förstå och beräkna kapitalkraven samt att man inte är kapitaliserade på ett nödvändigt sätt. Friberg tror att det finns en risk ”eller möjlighet” att små bolag som inte klarar kapitalkraven kan komma att köpas upp av större bolag som en konsekvens.

Dessutom påpekar Friberg att stora försäkringsbolag med verksamhet på flera marknader kan få stordriftsfördelar i Solvens II direktivet. Genom att finnas på flera marknader sprider man sina risker, vilket kan minska kapitalkravet. Detta är något som kan komma att gynna If gentemot bolag som bara finns på en marknad.

4.6.3 Pelare 2 – kvalitativa krav

If har arbetat med att kvantifiera risker och göra matematiska modeller sedan början av 2000-talet. Det som har varit resurskrävande är processerna runt regelverket, som det påbörjade arbetet med att få sin partiella internmodell godkänd.

If har valt en partiell internmodell för kvantifiering av risker och beräkning av kapitalkraven. Detta har bland annat gjorts för att kunna skräddarsy en modell som bättre ska spegla risker i verksamheten samt ge ett mer rättvisande kapitalkrav. För att få använda en partiell internmodell när Solvens II regelverket träder i kraft har If ansökt om prövning av internmodellen. Prövningsprocessen har inletts genom en pågående förprövning där If genom mycket omfattande dokumentation skall visa att kvantifiering har gjorts enligt de krav som Solvens II regelverket anger.

För att klara av alla de omfattande beräkningar som krävs i Solvens II samt att lagra data ställs det stora krav på försäkringsbolagen att utveckla ett fungerande datasystem. If har, som ett av få bolag i Norden, arbetat fram ett datalager för riskdata vilket kommer att vara en viktig del i att få sin internmodell godkänd. Att utveckla ett sådant datasystem som ska göra beräkningar och samla in data från flera olika länder och system har varit kostsamt men hanterbart, berättar Friberg. Implementering av nya datasystem är kostsamt och har man inte inom ett försäkringsbolag börjat med det ännu har man sannolikt en stor utmaning framför sig, förklarar Friberg.

4.6.4 Pelare 3 – Rapportering

Det ökade kravet på rapportering och dokumentation till tillsynsmyndigheterna är något som If är kritiska till. Rapporteringskraven ser ut att bli så omfattande att man riskerar att transparensen blir lidande. Kostnaderna för att konstruera rapporterna och administrera rapporteringen överstiger nyttan vilket man lobbade för gentemot EIOPA tillsammans med andra nordiska bolag. Södra Europa är man sedan tidigare vad vid en betydligt mer omfattande rapportering varför det inte varit samma motstånd där.

Trafikljusmodellen som infördes 2007 för svenska försäkringsbolag innebar både en ökad riskhantering och en ökad rapportering till Finansinspektionen, enligt Elonq. Friberg tycker inte att trafikljusmodellen i sig påverkat Ifs kapitalstrategi men det beror både på att If redan i början av 2000-talet har arbetat efter att kvantifiera sina risker och använda sig av matematiska modeller samt det faktum att If redan är väl

kapitaliserat. Trafikljusmodellen har varit ett första steg mot Solvens II, ”ungefär som Solvens 1.2” förklarar Friberg, vilket eventuellt har hjälpt andra bolag i sin kvantifiering och rapportering men det har inte medfört någon egentlig förändring eller belastning för If.

4.7 KPMG - Seminarium

KPMG är ett internationellt revisionsföretag som finns representerade i 150 länder med huvudkontoret i Amsterdam. Företaget är ett kunskapsföretag som erbjuder kvalificerade tjänster inom revision, skatt och rådgivning.

Den 12:e maj 2011 arrangerade KPMG ett seminarium för branschkunniga inom ämnet Solvens II. På seminariet föreläste Peter Niman, diplomerad aktuarie och Senior manager på KPMG Sverige, om hur väl förberedda svenska försäkringsbolag är på Solvens II direktivet.

4.7.1 Gapanalys

KPMG har genomfört ett antal gapanalys hos svenska liv- och skadeförsäkringsbolag med syfte att kartlägga bolagens nuvarande situation och utifrån detta analysera hur långt ifrån de står det nya Solvens II regelverket. I gapanalysen har KPMG identifierat tre områden, IT-system och data, egen risk och solvens bedömning (ORSA) samt rapportering vilka orsakar de största svårigheterna och kostnaderna för bolagen att uppfylla.

4.7.1.1 Pelare 1 - IT-system och data

Försäkringsbolag har idag blivit en form av IT-bolag där i stort sett hela verksamheten bedrivs genom komplicerade dataprogram. Därmed är en av de viktigaste faktorerna, vid införandet av ett nytt regelverk, tillgång till moderna datasystem. Speciellt då bolagens beräkningar av kapitalkraven kommer att vara betydligt mer komplexa än dagens solvenskrav. Det kommer att vara en nödvändighet för försäkringsbolag att ha tillgång till goda beräkningssystem vilket även kan vara en fördel vid prissättningen av sina olika produkter.

KPMG:s gapanalys visar på att det finns ett stort gap mellan det datasystem som finns hos försäkringsbolagen och vad som kommer behövas enligt det nya regelverket och att det kommer att krävas en stor arbetsinsats för att lösa detta problem. Peter Niman poängterar att detta är det svåraste och dyraste hindret för bolagen som måste åtgärdas. Dock menar Peter Niman att detta inte är ett problem specifikt för just svenska bolag utan samma problem bör finnas i flera andra EU-länder. Svenska bolag

kan till och med ha en viss fördel på grund av att man är vana med vissa riskberäkningar via datasystem från trafikljusmodellen.

4.7.1.2 Pelare 2 - Riskhantering

Solvens II regelverket kommer innebära en stor utmaning i riskhanteringen hos bolagen. Bedömningar och beräkningar av bolagens egna risker och solvens måste arbetas fram trots att regelverket kring detta, ORSA, inte är fastställt.

KPMG:s gapanalys visar på att bolagen vid införandet av solvens II måste öka sin riskhanteringsfunktion, ORSA. Riskhanteringen ska övervaka, identifiera och hantera alla sorters risker i verksamheten. Det övergripande ansvaret för riskkontroll och riskhantering ligger hos styrelsemedlemmarna vilket ställer krav på ökad kompetens.

4.7.1.3 Pelare 3 – Rapportering

Alla bolag som kommer att omfattas av Solvens II regelverket kommer att påverkas av ett ökat rapporteringskrav både mot finansinspektionen och mot det publika. Bolagen kommer att vara tvungna att upplysa om sin finansiella ställning och solvens, riskhantering och kontrollsystem, bolagsstyrning och den egna risk- och solvensbedömningen. Detta är något som gapanalysen och KPMG:s egna erfarenheter visar på att bolagen är dåligt förberedda på att möta. Peter Niman menar trots gapanalysens resultat att svenska bolag bör vara mer vana än bolag i andra länder på att göra årliga rapporteringar i och med trafikljusmodellen.

5 Analys

I analyskapitlet så kopplas empirin ihop med teorin. De svenska försäkringsbolagens möjligheter att få konkurrensfördelar analyseras utifrån Solvens II regelverkets tre pelare. Kapitlet avslutas med en sammanfattande del där empirin kopplas ihop med de kritiska framgångsfaktorerna.

5.1 Pelare 1 – Solvensmarginal och Solvens II

De kvantitativa kraven utgör en viktig del av solvens II regleringen och då framförallt det stora kapitalkravet SCR. För att uppfylla kapitaltröskelkravet SCR behöver bolagen tillräckligt med kapital. Tillräckligt kapital beräknas utifrån de risker som är förknippade med bolagets verksamhet och förvaltning av kapitalet. Det kapital som överstiger kapitalkravet SCR är ett kapitalöverskott.

Svenska bolag har enligt nuvarande regim, Solvens I, ett väldigt högt kapitalöverskott. Enligt EIOPA:s *reports on Financial Conditions and Stability* har de svenska försäkringsbolagen genomsnittligt en kapitalbas som är cirka 1 200 % mer än kapitalkravet, vilket kan jämföras med genomsnittet för EU:s medlemsländer på cirka 300 %. Det finns flera förklaringar till varför svenska försäkringsbolag har ett så stort överskott enligt Elong. För det första är kapitalkravet i Solvens I väldigt låga. Svenska försäkringsbolag har fritt kapital att placera i aktier och andra värdepapper med höga risker utan att kapitalkraven har påverkats nämnvärt. För det andra har svenska bolag haft möjligheten, sedan fem till sex år tillbaka, att marknadsvärdera sina tillgångar och skulder vilket har bidragit till en större kapitalbas.

Marknadsrisken hos svenska försäkringsbolag står för den absolut största delen av kapitalkraven. För livbolag står marknadsrisken för över 80 % av kapitalkravet och för skadeförsäkringsbolag nästan 70 %. Svenska bolag har den 4:e största marknadsrisken inom EU och tillhörande kapitalkrav är större för svenska bolag än för bland annat stora länder som Tyskland och Frankrike. Detta medför att kapitalkraven för svenska bolag kommer att öka väldigt mycket vid införandet av Solvens II, just på grund av att de riskfyllda aktieplaceringarna kräver en större kapitalbas. Detta menar Elong är anledningen till att svenska försäkringsbolag hamnar först på en 26:e plats i figur 6⁹² som presenterades i empirin. Men eftersom placeringstillgångar går att placera om till exempelvis säkrare räntepapper kan kapitalkravet därmed minska och placera svenska bolag på en högre placering.

⁹² EIOPA, *Report on the fifth Quantitative Impact Study (QIS5) for Solvency II*. Sid. 26

I QIS 5 deltog totalt 107 svenska försäkringsbolag och av dessa var det 21 bolag som inte uppfyllde SCR. Majoriteten av bolagen som inte uppfyllde SCR är enligt FI små försäkringsbolag. Samma resultat, att små bolag har svårare att uppfylla SCR, speglades även på EU-nivå. Utifrån detta gör vi analysen att stora försäkringsbolag gynnas mest av Solvens II regelverket eftersom små bolag måste förändra sin riskhantering för att klara SCR. Små försäkringsbolag måste exempelvis öka användningen av återförsäkring eller välja återförsäkringsbolag med en högre rating vilket medför ökade verksamhetskostnader och därmed lägre vinstmarginaler.

Det genomsnittliga försäkringsbolaget som deltog i QIS 5 täcker sitt kapitalkrav med 165 %. Detta tyder på att EU:s försäkringsbolag har en god kapital- och riskhantering och är väl förberedda på Solvens II direktivet. Svenska försäkringsbolag täcker sitt kapitalkrav med i genomsnitt 190 % vilket alltså är bättre än EU:s genomsnittliga försäkringsbolag trots att svenska försäkringsbolag får ett högt kapitalkrav i och med deras höga marknadsrisker. Svenska bolag har därmed generellt väldigt god möjlighet till att få konkurrensfördelar vid ett införande av Solvens II.

5.1.1 Tillförlitlighet i QIS 5 resultatet

För att kunna utföra korrekta analyser om hur försäkringsbolag kommer att påverkas av Solvens II måste tillförlitligheten i QIS 5 rapporten vara god. Eftersom Solvens II fortfarande är under bearbetning kan regelverket som QIS 5 bygger på ändras fram till det träder i kraft den 1:a januari 2013. Ändringar i Solvens II regelverket skulle kunna medföra att analyser utifrån QIS 5 blir otillförlitliga. Elong tror att ändringar kommer att ske men att själva stommen i direktivet kommer vara densamma. Finjusteringar i de matematiska formlerna för beräkning av olika krav kommer troligtvis ske, men det kommer inte att påverka branschen nämnvärt. Därav har vi gjort analysen att resultatet från QIS 5 med god tillförlitlighet kan jämföras med hur försäkringsbranschen kan komma att se ut vid införande av Solvens II.

För att QIS 5 rapporten ska vara tillförlitlig gäller det även att deltagande försäkringsbolag har gjort korrekta beräkningar av sitt kapitalkrav. Solvens II är ett principbaserat regelverk vilket medför att det finns en risk att det uppstår tolkningsfrågor vid beräkningar av exempelvis SCR. Dessa tolkningsfrågor kan medföra att olika bolag tolkar samma regler olika, vilket framförallt kan vara en risk vid införandet av ett nytt regelverk. Detta kan påverka tillförlitligheten i QIS 5 rapporten negativt speciellt eftersom uppgifterna som skickas in från försäkringsbolagen inte kontrolleras i detalj av någon tillsynsmyndighet. Elong medger att felberäkningar troligen finns men att det samtidigt finns ett gott samarbete mellan de

deltagande bolagen och tillsynsmyndigheterna vilket ska minska risken för sådana fel. Exempelvis kan bolagen ställa frågor direkt till tillsynsmyndigheterna om hur direktivet ska tolkas och kan inte tillsynsmyndigheterna svara på frågorna vidarebefordras de till EIOPA. Utifrån detta har vi gjort analysen att felberäkningar troligen finns men att det inte påverkar tillförlitligheten i QIS 5 nämnvärt.

Alla försäkringsbolag i EU samt Norge, Island och Liechtenstein som omfattas av Solvens II direktivet fick själva bestämma om de skulle ställa upp i QIS 5. Att det inte fanns något tvång medför att vissa bolag har valt att avstå från att delta. Desto fler bolag som väljer att avstå ju mindre tillförlitligt blir resultatet. På EU-nivå deltog totalt 68 % av alla försäkringsbolag som omfattas av Solvens II vilket är 8 procentenheter mer än EIOPA:s deltagande mål med studien. Vilket indikerar att tillförlitligheten ändå bör anses som god.

5.2 Pelare 2 - Riskhantering och Solvens II

Solvens I ställer väldigt låga krav på svenska försäkringsbolag vilket bekräftas i intervjuerna med både FI och If. Kapitalkravet i Solvens I är inte riskbaserat detta har gjort att svenska försäkringsbolag har haft möjlighet att ta högre risker och placera sitt kapital i aktier som innebär en högre risk än exempelvis statsobligationer. Vid införandet av Solvens II som är riskbaserat kommer därmed kapitalkraven att öka extra mycket för svenska försäkringsbolag jämfört med Europas övriga försäkringsbolag vilket framgår ur figur 7⁹³.

Sedan införandet av trafikljusmodellen har riskhanteringskraven ökat i svenska försäkringsbolag. Detta menar Elong är en fördel för svenska försäkringsbolag vid införandet av Solvens II, framförallt då trafikljusmodellen och Solvens II baseras på samma principer men att trafikljusmodellen är mycket mer begränsad. Svenska bolag har i och med trafikljusmodellen blivit vana med marknadsvärdering samt diskontering av avsättningar. Friberg anser dock inte att If har haft några fördelar av trafikljusmodellen. Detta kan bero på att If sedan början av 2000-talet har arbetat fram en egen riskkontrollsfunktion som har medfört att man redan har god kontroll på sina risker.

Kapitalkravet i Solvens II kommer att öka kraftig jämfört med Solvens I regelverket. Däremot kommer kapitalkravet i Solvens II inte att bestämma kapitalbehovet för If utan detta sätts av ratingbolag vilket troligtvis gäller för alla de stora försäkringsbolagen. Därmed är kapitalkravet i Solvens II ointressant om det inte överstiger kapitalkravet som bestäms av ratingbolagen.

⁹³ EIOPA, *Report on the fifth Quantitative Impact Study (QIS5) for Solvency II*. Sid. 30

5.3 Pelare 3 - Trafikljuset och Solvens II

Kraven på rapportering kommer att öka i stor omfattning för svenska försäkringsbolag vid införandet av Solvens II. Detta kommer enligt FI, If och KPMG att vara en stor utmaning för i stort sätt alla Europas försäkringsbolag som omfattas av Solvens II regelverket. Svenska försäkringsbolag har redan idag krav på sig att kvartalsvis rapportera sin ekonomiska ställning till FI i och med att trafikljusmodellen infördes 2007. Detta innebär att rapportering inte är något nytt för svenska försäkringsbolag. Dock är rapporteringen enligt trafikljusmodellen väldigt begränsad i jämförelse med Solvens II. Både Elong på FI och Niman på KPMG berättar att det är stora skillnaderna mellan rapporteringen i trafikljusmodellen och Solvens II. De tror dock att svenska företag kan gynnas av att man har byggt upp en sedvana för rapportering i och med trafikljusmodellen.

If har tillsammans med andra nordiska försäkringsbolag lobbats för en minskning av kraven på rapportering i Solvens II regelverket. De hävdar att kraven på rapportering är orimligt höga, nyttan överstiger inte kostnaden. I EIOPA har dock de nordiska bolagens lobbyingsarbete motarbetats av länder i södra Europa. Där har de redan betydligt mer omfattande rapporteringskrav på sina försäkringsbolag. Inledningsvis kan detta innebära en nackdel för svenska försäkringsbolag gentemot försäkringsbolag i södra Europa.

5.4 Solvens II som konkurrensfördel

I den teoretiska referensramen och i metodavsnittet presenterades tre olika kritiska framgångsfaktorer som författarna ansåg vara nödvändiga att uppfylla för att Solvens II skulle innebära en konkurrensfördel för svenska försäkringsbolag.

- Kritisk framgångsfaktor 1 (pelare 1) – Gott om kapital för att täcka kapitalkraven. Genom att ha en stor solvensmarginal behöver företagen inte ändra sin strategi för att minska kapitalkraven.
- Kritisk framgångsfaktor 2 (pelare 2) – Uppfylla riskhanteringskraven. Om företagen är vana vid riskhantering blir förändringarna mindre vilket gynnar dem.
- Kritisk framgångsfaktor 3 (pelare 3) – Uppfylla rapporteringskraven. Om företagen är vana vid rapportering blir förändringarna mindre vilket gynnar dem.

Den första kritiska framgångsfaktorn anser författarna att svenska försäkringsbolag uppfyller. Detta grundas på att svenska försäkringsbolag har ett kapitalöverskott som är större än genomsnittet för EU. Detta till trots att svenska bolag idag har höga marknadsrisker vilket ökar kapitalkravet och därmed drar ner kapitalöverskottet. Svenska försäkringsbolag kommer inte behöva öka användningen av återförsäkringsbolag eller ändra sin kapitalplaceringsstrategi i och med att man klarar kapitalkraven med god marginal.

Den andra kritiska framgångsfaktorn anser författarna också är uppfylld vilket framförallt grundas på att svenska försäkringsbolag har erfarenheter av riskhantering från trafikljusmodellen. Svenska försäkringsbolag har exempelvis fått kunskaper om hur man marknadsvärderar tillgångar och skulder samt diskonterar avsättningar. Vilka kommer att vara stora utmaningar för andra länders försäkringsbolag vid införandet av Solvens II.

Den tredje kritiska framgångsfaktorn anser författarna delvis inte är uppfylld. Sedan trafikljusmodellen infördes har svenska försäkringsbolag fått ökade krav på rapportering dock är rapporteringskraven i trafikljusmodellen begränsade i jämförelse med Solvens II. If har tillsammans med andra nordiska försäkringsbolag lobbats för en förmildring i rapporteringskraven men man har motarbetats av andra länder som är för dessa krav.

De sammanlagda data från QIS 5 rapporterna, intervjuerna och seminariet visar på att svenska försäkringsbolag har goda möjligheter att klara Solvens II kraven. De har tillräckligt med kapital och god riskhantering vilket kommer att vara avgörande. Den viktigaste och svåraste pelaren för bolag att uppfylla är pelare 1. Pelare 2 och pelare 3 är administrativa pelare som kan uppfyllas med rätt kunskap och rätt personal medan pelare 1 kräver ökad kapitalisering för att bolaget inte ska avvecklas. Därav bör möjligheterna till att uppfylla pelare 1 vara av större betydelse än möjligheterna till att uppfylla pelare 2 och pelare 3. Av detta resonemang bör svenska försäkringsbolag som med god marginal uppfyller pelare 1, ha goda möjligheter att uppfylla pelare 2 och till viss del även möjligheter att uppfylla pelare 3 få konkurrensfördelar gentemot andra europeiska försäkringsbolag.

5.5 Sammanfattning av analysen

- ❖ Svenska försäkringsbolag har gott om kapital för att möta Solvens II. Svenska försäkringsbolag har ett kapitalöverskott på 190 % vilket är 25 procentenheter mer än genomsnittet för Europas

försäkringsbolag. Detta trots att svenska försäkringsbolag idag har höga marknadsrisker som medför ett högre kapitalkrav.

- ❖ 2007 infördes trafikljusmodellen för svenska försäkringsbolag. Trafikljusmodellen är ett medel för FI har identifiera försäkringsbolag som tar stora risker utan erforderlig kapitalbas. Trafikljusmodellen har inneburit en ökad riskhantering och rapportering i svenska försäkringsbolag vilket enligt Elong kan vara en fördel vid implementeringen av Solvens II, framförallt då Solvens I ställde låga krav på försäkringsbolagen.
- ❖ If skadeförsäkring har enligt Karin Friberg inte haft någon fördel av trafikljusmodellen men att detta kan bero på att man sedan början av 2000-talet har arbetet med en riskhantering som påminner om Solven II.
- ❖ KPMG har i sin gapanalys funnit ett stort gap mellan försäkringsbolagens nuvarande datasystem och det som krävs vid implementeringen av Solvens II. Dock kan svenska försäkringsbolag även här gynnas av att trafikljusmodellen har skapat en vana av riskberäkning och rapportering.

6 Slutsats

Slutligen behandlas författarnas slutsatser dragna ur empirin och analysen i studien. Resultatet av QIS 5 rapporterna samt intervjuerna diskuteras i samband med syftet och den ställda hypotesen. Vidare diskuteras slutsatser kopplade till tidigare forskning och kapitlet avslutas med egna forskningsförslag.

6.1 Slutsatser kopplade till syfte och hypotes

Solvens II träder i kraft den 1:a januari 2013 och ska följas av försäkringsbolag inom EU samt Norge, Liechtenstein och Island. Syftet med Solvens II är att öka tryggheten för konsumenter samt skapa en gemensam europeisk finansmarknad som ska öka konkurrensen mellan försäkringsbolag i olika länder.⁹⁴

I denna uppsats har vi undersökt om ett gemensamt regelverk på EU-nivå kan ge svenska försäkringsbolag konkurrensfördelar gentemot försäkringsbolag i andra EU-länder. Innan uppsatsarbetet började bildade sig författarna en egen hypotes om hur försäkringsbranschen skulle påverkas. Hypotesen var:

Svenska försäkringsbolag kommer att få konkurrensfördelar gentemot försäkringsbolag i EU:s övriga medlemsländer vid införandet av Solvens II.

Hypotesen grundar sig i huvudsak på två saker. För det första att den svenska finansmarknaden klarade finanskrisen mellan 2008 och 2010 relativt bra, framförallt i jämförelse med länder i södra Europa. För det andra att FI i en publikation skrev att svenska försäkringsbolag överlag är väl rustade. För att bekräfta eller förkasta hypotesen har data samlats in från två intervjuer, ett seminarium och två rapporter.

I empiri och analysen framgick att svenska försäkringsbolag uppfyller kapitalkravet i Solvens II med god marginal samt att de är vana vid riskhantering och till viss del rapportering från trafikljusmodellen. Vilket innebär att de tre kritiska framgångsfaktorerna för en lyckad implementering av Solvens II är uppfyllda. Utifrån detta visar insamlad empiri på att svenska försäkringsbolag kommer att få konkurrensfördelar av Solvens II, uppsatsens hypotes bekräftas.

⁹⁴ Finansinspektionen. *Om Solvens 2*.

6.2 Diskussion

I uppsatsens slutsats finns dock vissa begränsningar som bör påpekas. I undersökningen om svenska försäkringsbolag får konkurrensfördelar av Solvens II eller inte har genomsnittet för svenska försäkringsbolag jämförts med genomsnittet för EU:s försäkrings bolag. Att dra en slutsats utifrån ett genomsnitt innebär vissa förenklingar vilket kan påverka resultatet. Exempelvis har vi under uppsatsarbetets gång observerat att stora försäkringsbolag lättare än små uppfyller kapitalkravet, SCR. Vi har även funnit faktorer i Solvens II regelverket som gynnar stora försäkringsbolag framför små. Stora försäkringsbolag gynnas exempelvis av diversifieringseffekter som minskar deras kapitalkrav och av ett gemensamt regelverk vilket minskar den administrativa kostnaden att anpassa sig till olika regelverk i olika länder. Utifrån detta anser författarna att det inte är generellt svenska försäkringsbolag som får konkurrensfördelar av Solvens II utan att det är stora svenska försäkringsbolag som finns representerade i flera länder som får konkurrensfördelar.

Trots att resultatet av vår forskning visar på att stora svenska försäkringsbolag får konkurrensfördelar vid införandet av Solvens II återstår det att se om svenska liv- och skadeförsäkringsbolag kan eller kommer att utnyttja detta.

På den svenska skadeförsäkringsmarknaden finns fyra stora företag, Länsförsäkringar, If skadeförsäkring, Trygghansa och Folksam, som tillsammans har en marknadsandel på ungefär 80 %⁹⁵. Länsförsäkringar och Folksam är ömsesidiga försäkringsbolag vilket medför att det inte är troligt att dessa expanderar till nya marknader. Trygghansa ägs av det danska försäkringsföretaget Codan vilka i sin tur ägs av det Engelska försäkringsbolaget RSA Group. I och med att trygghansas är ett dotterbolag i en av världens största försäkringskoncerner som finns representerade i flera av Europas länder är sannolikheten liten att Trygghansa ska expandera till samma marknader. If skadeförsäkring däremot är ett skadeförsäkringsbolag i Sverige som bör kunna utnyttja konkurrensfördelarna med Solvens II. If är ett kapitalstarkt försäkringsbolag som finns representerade i Sverige, Norge, Finland, Danmark, Ryssland och Baltikum vilket kommer att ge fördelar vid införandet av Solvens II.

På den svenska livförsäkringsmarknaden är de fyra största företagen Skandia, SEB, AMF Pension och Folksam⁹⁶. Folksam som tidigare förklarats är ett ömsesidigt företag vilket gör att de troligtvis inte kommer att expandera sin verksamhet till andra länder. AMF pension ägs av Svenskt näringsliv och LO vilket också medför att man troligtvis inte kommer att expandera till andra marknader. Skandia och SEB

⁹⁵ Försäkringsförbundet. *Svensk försäkrings i siffror 2010*. Sid. 3 & 4.

⁹⁶ Ibid

är två stora och kapitalstarka livförsäkringsbolag som finns på flera marknader vilket kommer att ge konkurrensfördelar med Solvens II.

Försäkringsbolag som finns i små länder, exempelvis Sverige, kan framförallt gynnas av ett gemensamt regelverk inom EU. Eftersom den svenska hemma marknaden är förhållandevis liten i jämförelse med Europa innebär det en risk att bara finnas på en marknad eftersom man då riskerar att drabbas väldigt hårt om det händer något på den marknaden. På så sätt kan Solvens II underlätta en internationalisering för försäkringsbolag i små länder.

6.3 Slutsatser kopplade till tidigare forskning

Enligt Cummins Conceptual Framework ska sju kriterier uppfyllas för att solvensregleringen ska vara effektiv. Kriterierna lyder som följande:

1. Den riskbaserade regleringen bör ge incitament för svaga företag att ha mer kapital och/eller minska sin exponering för risker utan avsevärt snedvrida beslut av ekonomiskt sunda försäkringsgivare.
2. Den riskbaserade regleringen bör återspegla de vanligaste typerna av risker som påverkar försäkringsgivare och vara lyhörd för hur dessa risker skiljer sig åt mellan försäkringsgivare.
3. Det riskbaserade kapitalkravet för varje typ av risk bör stå i proportion till deras inverkan på den totala risken för insolvens.
4. Regleringen bör fokusera på att identifiera försäkringsgivare som sannolikt kommer att skapa de högsta samhällskostnaderna för insolvens.
5. Så länge det är praktiskt bör regleringen reflektera verkliga värden på tillgångar och skulder.
6. Så långt som det är möjligt bör regleringen bekämpa manipulation av redovisningen.
7. För att öka riktigheten i riskmätningen bör onödig komplexitet undvikas.⁹⁷

⁹⁷ Cummins, J. David, Harrington, Scott & Niehaus, Greg (1993). *An Economic Overview of Risk-Based Capital Requirements for the Property-Liability Insurance Industry*.

Enligt undersökningen som genomförts i denna uppsats kan författarna komma fram till att det kvarstår brister i kriterium nr 7. Vilket visat sig i intervjun med If samt i seminariet med KPMG. Det finns en tydlig komplexitet med direktivet som kommer innebära en stor administrativ arbetsbörda för många försäkringsbolag. Det handlar dels om den omfattande rapporteringen som krävs samt spårbarheten hos data som används i beräkningarna. Nya datasystem behövs för att samla relevant Solvens II beräkningsdata vilket även kommer drabba mindre bolag. Dessutom kvarstår det tolkningsfrågor i gällandes vissa bestämmelser inom direktivet. Direktivets utformning är fortfarande under utveckling men börjar närma sig sin slutfas. Därför är det osannolikt att tillräckliga förändringar kommer ske i just detta område.

Jaques Agrain tror på att direktivet kommer leda till en förbättring på den internationella marknaden i och med att Solvens II ökar riskkulturen hos försäkringsbolagen. Detta kan författarna till viss del hålla med om eftersom tydligare riskberäkningar kommer ske samt att behandlingen av riskerna kommer se likadan ut genom Europa.

Jesús Huerta de Soto var däremot av en annan åsikt. Han ansåg att solvensregleringen leder till en falsk trygghetskänsla när man inbillar sig att man genom solvenskrav kan garantera ett företags fortlevnad. Detta stämmer till viss del överens med fakta som författarna själva har tagit del av i intervjuerna. I grund och botten kan man inte säga att ett företag med 99,5 % sannolikhet inte kommer att gå i konkurs baserat på solvensberäkningar. Varje enskilt företag har en unik ledning och företagskultur. Det är företagets handlande och beslutstagande som leder till fortsatt verksamhet alternativt konkurs. Detta kan inte Solvens II reglera.

Basel II som infördes 2007 för svenska banker påminner mycket om Solvens II. Dock finns det stora skillnader mellan regelverken vilket också Elonq på FI berättade i vår intervju med honom. Elonq hävdar att regelverken och branscherna är så pass olika att jämförelser av effekterna från Basel II är svår att göra. I motsats till detta hävdar rådgivningsbyrån Lidfelt, Wahl och Co att försäkringsbolag kan få konkurrensfördelar av att dra lärdomar från Basel II. De hävdar att banker som har utnyttjat Basel II på rätt sätt har fått konkurrensfördelar gentemot andra banker. Wahlström har även han i sin forskning funnit att flera svenska banker är positiva till Basel II eftersom regelverket gynnar banker som arbetar efter att minska riskerna.

Vid en återkoppling till Michael Bradfords artikel som presenterades i första kapitlet hävdar Tony Jeffrey, biträdande chef för försäkringstillsynen vid Central Bank and Financial Services Authority of Ireland, att Solvens II kommer att bidra till nya strategier i försäkringsbranschen. Försäkringsbolag kommer att drivas till att utveckla nya försäkringslösningar samt ändra prissättning vilket också är vad som har hänt i bankbranschen vid införandet av Basel II. De Cordova hävdade i sin artikel att banker har fått incitament att flytta över riskerna från sig själva till sina kunder.

Lärdomen från Basel II, vilket vi också reflekterades över i seminariet med KPMG, är att försäkringsbolag som har god kontroll över sina risker samt goda möjligheter att beräkna dem för att kunna göra korrekta prissättningar av sina produkter kan komma att få konkurrens fördelar gentemot andra försäkringsbolag.

I magisteruppsatsen av Altrén och Lyth kom författarna fram till att svenska skadeförsäkringsbolag inte hade några uppenbara fördelar av Solvens II. Denna uppsats utgavs 2007 och sedan dess har Solvens II regelverket förändrats mycket. Nuvarande kapitalkrav i Solvens II kommer att påverka många försäkringsbolag inom EU och eftersom QIS rapporterna har visat på att svenska försäkringsbolag är kapitalstarka anser vi att detta är en fördel för svenska försäkringsbolag.

6.4 Förslag till vidare forskning

Solvens II direktivet kommer träda i kraft först den 1:a januari 2013. Det är därför ett område som är relativt utforskat men också fyllt med utmaningar. Författarna själva har stött på många svårigheter i uppsatsarbetet som var starkt kopplade till att direktivet inte gällde idag. Uppsatsförslagen är ämnen som författarna funnit intressanta att vidareutveckla inom området.

- I denna uppsats och i tidigare forskning har det visat sig att stora försäkringsbolag kan gynnas av Solvens II. Därför vore det intressant att undersöka vilka länder som har många stora respektive många små försäkringsbolag. Genom att identifiera marknader med små försäkringsbolag kan detta hjälpa stora försäkringsbolag över var de kan få konkurrensfördelar vid en eventuell expansion till de marknaderna.
- Eftersom QIS 5 genomfördes augusti till november 2010 och regelverket ska vara implementerat den första januari 2013 vore det intressant att undersöka hur de försäkringsbolag som inte

uppfyllde solvenskravet i QIS 5 har gått till väga för att uppfylla kravet. Har de använt sig av återförsäkringsbolag? Minskat sina risker?

- För att klara kapitalkravet i Solvens II kan en möjlighet vara att återförsäkra sina risker i ett återförsäkringsbolag därför vore det intressant att undersöka hur återförsäkringsbolag kommer att agera. Blir Solvens II en möjlighet till högra marginaler och högre vinster för återförsäkringsbolagen?

7 Källförteckning

7.1 Elektroniska referenser

Deloitte. *Solvens II:s tre pelare*. (Elektronisk WWW) Tillgänglig:

<http://www.deloitte.com/view/sv_SE/se/branscher/financial-services/aktuella-trender-och-utmaningar/solvens/index.htm> (2011-04-28).

EIOPA. *Report on the fifth Quantitative Impact Study (QIS5) for Solvency II*. (Elektronisk PDF)

Tillgänglig:

<https://eiopa.europa.eu/fileadmin/tx_dam/files/publications/reports/QIS5_Report_Final.pdf> (2011-04-28).

EIOPA. *Reports on Financial Conditions and Stability – Statistical Annex Insurance. 2009*. (Elektronisk WWW) Tillgänglig: <<https://eiopa.europa.eu/publications/financial-stability/index.html>> (2011-05-05)

Financial Services Authority. *Implementation of the Solvency I Directives into the Interim Prudential sourcebooks for Insurers and Friendly Societies*. (Elektronisk PDF) Tillgänglig:

<<http://www.fsa.gov.uk/pubs/policy/ps181.pdf>> (2011-05-06).

Finansinspektionen. *Aktuella Solvens 2-frågor*. (Elektronisk PDF) Tillgänglig:

<http://www.fi.se/upload/30_Regler/35_Solvens%202/presentationbilder_11maj2010.pdf> (2011-05-20).

Finansinspektionen. *Anvisningar för trafikljusmodellen*. (Elektronisk WWW) Tillgänglig:

<<http://www.fi.se/Rapportera/Trafikljuset/Anvisningar/>> (2011-05-12).

Finansinspektionen. *Bakgrund till trafikljusmodellen*. (Elektronisk WWW) Tillgänglig:

<<http://www.fi.se/Rapportera/Trafikljuset/Om-trafikljusmodellen/Bakgrund/>> (2011-04-26).

Finansinspektionen. *FI introducerar en ny version av trafikljusmodellen den 6 mars 2007*. (Elektronisk PDF) Tillgänglig:

<http://www.fi.se/upload/80_Rapportera/15_Trafikljusmodellen/070306/9_introduktionsinfo_nyversion.pdf> (2011-05-02).

Finansinspektionen. *Försäkringsbarometern andra halvåret 2010*. (Elektronisk PDF) Tillgänglig: <http://www.fi.se/upload/43_Utredningar/50_Statistik/30_Forsakringsbarometern/2010/forsakbarom_2010-2.pdf> (2011-05-12).

Finansinspektionen. *Försäkringsbarometern: Första halvåret 2010*. (Elektronisk PDF) Tillgänglig: <http://www.fi.se/upload/43_Utredningar/50_Statistik/30_Forsakringsbarometern/2010/forsakbarom_2010-1ny.pdf> (2011-04-25).

Finansinspektionen. *Grundläggande kapitalkrav (pelare 1)*. (Elektronisk WWW) Tillgänglig: <<http://www.fi.se/Regler/Kapitaltackning/Grundlaggande-kapitalkrav-pelare-1/>> (2011-06-12).

Finansinspektionen. *Kvantitativ förstudie 5 (QIS 5)*. (Elektronisk WWW) Tillgänglig: <<http://www.fi.se/Regler/Solvens/Kvantitativ-forstudie-5-QIS-5/>> (2011-04-07).

Finansinspektionen. *Nya solvensregler*. (Elektronisk WWW) Tillgänglig: <<http://www.fi.se/Regler/Solvens/>> (2011-04-26).

Finansinspektionen. *Om Solvens*. (Elektronisk WWW) Tillgänglig: <<http://www.fi.se/Regler/Solvens/Om-solvens/>> (2011-04-05).

Finansinspektionen. *Om Solvens 2*. (Elektronisk WWW) Tillgänglig: <<http://www.fi.se/Regler/Solvens/Om-Solvens-2/>> (2011-04-05).

Finansinspektionen. *Rapport 2008:20. På väg mot nytt europeiskt försäkringsregelverk*. (Elektronisk PDF) Tillgänglig: <http://www.fi.se/upload/43_Utredningar/20_Rapporter/2008/Rapport_2008_20.pdf> (2011-04-06).

Finansinspektionen. *Rapport 2009:12. Försäkringsbarometern: första halvåret 2009*. (Elektronisk PDF) Tillgänglig: <http://www.fi.se/upload/43_Utredningar/20_Rapporter/2009/Rapport_2009_12_ny.pdf> (2011-04-25).

Finansinspektionen. *Resultat av QIS 5*. (Elektronisk PDF) Tillgänglig: <http://www.fi.se/upload/30_Regler/35_Solvens%202/QIS5/QIS5_resultat_sverige.pdf> (2011-03-15).

Finansinspektionen. *Svenska banker kan tjäna på nya kapitalkrav.* (Elektronisk WWW) Tillgänglig: <<http://www.fi.se/Press/Pressmeddelanden/Listan/Svenska-banker-kan-tjana-pa-nya-kapitalkrav/>> (2011-06-12).

Finansinspektionen. *Svenska försäkringsbolag överlag väl rustade.* (Elektronisk WWW) Tillgänglig: <<http://www.fi.se/Regler/Solvens/Listan/Svenska-forsakringsbolag-over-lag-val-rustade/>> (2011-04-06).

Försäkringsförbundet. *Försäkringsförbundets inställning till CEIOPS förslag till tekniska råd för nivå 2-regler i Solvens 2-direktivet.* (Elektronisk PDF) Tillgänglig: <<http://www.forsakringsforbundet.com/productdocuments/1696/Position%20paper%20Solvens%202%20Niv%C3%A5%202.pdf>> (2011-04-03).

Försäkringsförbundet. *Försäkringsbolagens kapitalförvaltning.* (Elektronisk WWW) Tillgänglig: <http://www.forsakringsforbundet.com/templates/Page____321.aspx?epslanguage=SV> (2011-05-03).

Försäkringsförbundet. *Försäkringslagstiftning.* (Elektronisk WWW) Tillgänglig: <http://www.forsakringsforbundet.com/templates/Page____314.aspx?epslanguage=SV> (2011-05-03).

Försäkringsförbundet. *Svensk försäkrings i siffror 2010.* (Elektronisk PDF) Tillgänglig: <<http://www.forsakringsforbundet.se/upload/Svensk%20forsakring%20i%20siffror/svfolder%2010.pdf>> (2011-06-03).

Försäkringsförbundet. *Överdriv inte kapitalkraven.* (Elektronisk WWW) Tillgänglig: <http://www.forsakringsforbundet.com/templates/Page____845.aspx?epslanguage=SV> (2011-04-07).

If. *Fakta om If.* (Elektronisk WWW) Tillgänglig: <<http://www.if.se/web/se/Om/Fakta/Pages/default.aspx>> (2011-05-23).

KPMG. *Vilka vi är.* (Elektronisk WWW) Tillgänglig: <<http://www.kpmg.com/SE/sv/vilka-vi-ar/Sidor/default.aspx>> (2011-05-10).

Lidefelt Wahl & Co AB. *Solvens 2 – ett viktigt affärsbeslut*. (Elektronisk PDF) Tillgänglig: <<http://lwc.spirelloexpress.com/FileArchive/58660.pdf>> (2011-04-03).

Nationalencyklopedin. *Försäkringsrörelse*. (Elektronisk WWW) Tillgänglig: <<http://www.ne.se/forsakringsrorelse>> (2011-04-01).

Nationalencyklopedin. *Risk*. (Elektronisk WWW) Tillgänglig: <<http://www.ne.se/lang/risk>> (2011-04-28).

Nationalencyklopedin. *Risk management*. (Elektronisk WWW) Tillgänglig: <<http://www.ne.se/risk-management>> (2011-04-28).

Nationalencyklopedin. *Solvens*. (Elektronisk WWW) Tillgänglig: <<http://www.ne.se/lang/solvens>> (2011-04-05).

Riskgälden. *Ordlista*. (Elektronisk WWW) Tillgänglig: <<https://www.riksdagen.se/global/ordlista/?letter=S>> (2011-05-23).

7.2 Muntliga källor

Karin Friberg. If skadeförsäkring, Cheif Risk Officer. Intervjuad 2011-05-19.

KPMG. Seminarium, 2011-05-12.

Younes Elonq. Finansinspektionen, QIS 5-ansvarig. Intervjuad 2011-05-05.

7.3 Tryckta källor

Bryman, Alan & Bell, Emma (2005). *Företagsekonomiska forskningsmetoder*. Malmö: Liber.

Chalmers, Alan F. (2003). *Vad är vetenskap egentligen?* Nora: Nya Doxa.

Denscombe, Martyn (2002). *Forskningens grundregler – Samhällsforskarens handbok i tio punkter*. Lund: Studentlitteratur.

Goldberg, Mike & Palladini, Eric (2010). *Managing Risk and Creating Value with Microfinance*. World Bank Publications: Herndon.

If skadeförsäkring. *Årsredovisning 2010*.

Johannessen & Tufte (2003). *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*. Malmö: Liber.

Länsförsäkringar Sak Försäkrings AB, *Årsredovisning 2010*.

Sampokoncernen. *Årsredovisning 2009*.

7.4 Vetenskapliga artiklar

Altrén, Jesper & Lyth Mattias (2007). *Solvency II: A compliance burden or an opportunity for the Swedish non-life insurance industry?* Master's thesis, Linköping University. Tillgänglig: <DiVA-portal>

Agrain, Jaques (2009). *How do We Square the Circle between Accounting and Solvency?* Geneva Papers on Risk & Insurance - Issues & Practice. Vol. 34 Issue 1, p. 42-46. Tillgänglig: <Business Source Premier>

Bradford, Michael (2010). *Solvency II may drive more innovation: regulator*. Business Insurance. Vol. 44 Issue 14, p. 4-20. Tillgänglig: <Business Source Premier>

Cummins, J. David, Harrington, Scott & Niehaus, Greg (1993). *An Economic Overview of Risk-Based Capital Requirements for the Property-Liability Insurance Industry*. Journal of Insurance Regulation. Vol. 11 Issue 4, p. 427-446. Tillgänglig: <Business Source Premier>

Collins, Stuart (2010). *Reinsurers foresee Solvency II rush*. Business Insurance. Vol. 44 Issue 35, p. 10-11. Tillgänglig: <Business Source Premier>

Collins, Stuart (2010). *Solvency II to protect buyers no matter where the insurer calls home*. Business Insurance. Vol. 44 Issue 22, p. 0013-0013. Tillgänglig: <Business Source Premier>

De Cordova, Pamela Gonzales (2009). *Give Basel II a chance*. International Financial Law Review. Vol. 28, Issue 1, p. 20-22. Tillgänglig: <Business Source Premier>

Fournier, Elizabeth (2009). *How Basel should change*. International Financial Law Review. Vol. 28, Issue 1, p. 16-20. Tillgänglig: <Business Source Premier>

Huerta de Soto, Jesús (2009). *The fatal error of solvency II*. Economic Affairs. Vol. 29 Issue 2, p. 74-77. Tillgänglig: <Business Source Premier>

Moyer, R. Charles & Lamy, Robert E. (1992). *Too big to fail: Rationale, consequences, and alternatives*. Business Economics. Vol. 27 Issue 3, p 19. Tillgänglig: <Business Source Premier>

Rochart, J.F. (1979). *Chief executives define their own data needs*. Harvard Business Review. Vol. 57 Issue 2, p. 81-93.

Von Bomhard, Nikolaus (2010). *The Advantages of a Global Solvency Standard*. The Geneva papers. Vol. 35 Issue 1, p. 79-91. Tillgänglig: <Business Source Premier>

Wahlström, Gunnar (2009). *Risk management versus operational action: Basel II in a Swedish context*. Management Accounting Research. Vol. 20 Issue 1, p. 53-68. Tillgänglig: <Business Source Premier>

7.5 Lagar, direktiv och utredningar

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV 2009/138/EG av den 25 november 2009 om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet (Solvens II).

Försäkringsrörelselag (2010:2043). 4: 1.

Kommittédirektiv. Dir. 2010:14. *Nya solvensregler för försäkringsföretag*. Beslut vid regeringssammanträde 2010-02-18. Finansdepartementets utredning. Tillgänglig: < Regeringskansliets rättsdatabaser>

SOU 2005:85. *Tillsyn på försäkringsområdet*. Finansdepartementet & Försäkringstillsynsutredning. Tillgänglig: < Regeringskansliets rättsdatabaser>

SOU 2003:084. *Förslag till ett moderniserat solvenssystem för försäkringsbolag*. Finansdepartementets utredning.

8 Bilagor

8.1 Intervjuguide – Finansinspektionen

1. Vad har du, YOUNES ELONQ, för befattning? Beskriv vad ditt arbete går ut på.
2. ”Svenska bolag överlag väl rustade” skrev ni i ett uttalande på FI:s hemsida. ”De flesta svenska försäkringsbolagen klarade solvenskraven med god marginal.”
 - Vad har ni fått för reaktioner från försäkringsbolagen inför Solvens II? Är bolagen generellt positiva eller negativa till förändringen?
 - Var det någon grupp av försäkringsbolag som klarade solvenskraven bättre eller sämre än andra?
 - Finns det svenska försäkringsbolag som kommer att behöva öka sitt kapital eller göra avsevärda ändringar i sin verksamhet för att klara SCR kraven?
 - Finns det försäkringsbolag som kommer att behöva avvecklas på grund av de inte klarar av Solvens II?
3. QIS 5 studien.
 - Är resultatet i QIS 5 studien tillförlitligt?
 - Har försäkringsbolagen förstått solvens II:s regelverk? Har de gjort korrekta beräkningar?
 - Tror du att det kommer ske fler ändringar i Solvens II regelverket innan implementeringen den 1:a januari 2013?
 - Finns det några svårigheter, som ni ser det, för svenska bolag att klara solvens II kraven?
 - QIS 5 studien är endast en studie över hur väl försäkringsbolagen klarar av den första pelaren (kvantitativa krav). Hur förbereder sig företagen för de kvalitativa kraven som också kommer att införas i och med Solvens II? Finns det några problem?
4. Jämförelse mellan svenska försäkringsbolag och övriga EU:s medlemsländer,
 - Har svenska försäkringsbolag hårdare reglering idag än andra EU-länder? (Är solvens I lika i alla länder inom EU?)
 - Har FI gjort någon jämförelse av resultatet från svenska försäkringsbolag mot övriga bolag i EU. (Om inte har du gjort någon reflektion)
 - I QIS 5 rapporten från EIOPA finns ett diagram som visar på EU:s medlemsländers försäkringsbolags förmåga att uppfylla Solvenskapitalkravet SCR. I detta diagram framgår att

sveriges försäkringsbolag inte uppfyller solvenskraven speciellt bra (i jämförelse med andra länder.)

- Betyder detta att svenska bolag inte alls är bra förberedda på Solvens II?
- Vidare i QIS 5 rapporten från EIOPA finns ett diagram över SCR jämfört med dagens solvens krav (RSM). Vad visar detta diagram?
 - Har svenska försäkringsbolag hårdare kapitalkrav jämfört med övriga Europa?
- Finns det skillnader mellan länderna inom EU vid utformningen av QIS 5 studien?
- Finns det andra faktorer som kan ha påverkat det svenska resultatet i jämförelse med andra EU-länder? (EX: Deltagandekvot mellan länderna och andra fel som bolagen gjort vid beräkning av solvens II kapitalkraven.)

5. Risk

- Vad kommer den ökade riskhanteringen innebära för för/nackdelar för företagen?
- Kan det innebära en minskad investeringsvilja?
- Kan ni med hjälp av Basel II förutse några tänkbara konsekvenser för försäkringsbolagen?
- 2007 införde FI trafikljusmodellen för försäkringsbolag i Sverige. Modellen innebär en tillsyn över försäkringsbolagens exponering mot olika risker. Kan införandet av denna modell innebära att svenska bolag redan idag är vana vid en högre rapportering och riskförståelse, (jämfört med andra länder)?
 - Har andra länder i EU något liknande system?

8.2 Intervjuguide – If skadeförsäkring

1. Vad har du, KARIN FRIBERG, för befattning? Beskriv vad ditt arbete går ut på.
2. Övergripande frågor om Solvens II.
 - Hur har ni agerat inför Solvens II? Är ni generellt positiva eller negativa till förändringen?
 - Kommer ni behöva göra ändringar i er verksamhet för att klara SCR kraven? QIS 5 studien är endast en studie över hur väl försäkringsbolagen klarar av den första pelaren (kvantitativa krav).
 - Hur förbereder ni er för de kvalitativa kraven som också kommer att införas i och med Solvens II? Finns det några problem?
 - Har ni några problem att uppfylla kapitalkraven så som kraven såg ut i QIS 5?
3. QIS 5 studien.
 - Har försäkringsbolagen förstått solvens II:s regelverk?
 - Tror du att det kommer ske fler ändringar i Solvens II regelverket innan implementeringen den 1:a januari 2013?
 - Finns det några svårigheter, som ni ser det, för svenska bolag att klara solvens II kraven?
 - Får svenska bolag konkurrensfördelar i och med införandet av solvens II?
4. Jämförelse mellan svenska försäkringsbolag och övriga EU:s medlemsländer.
 - Har svenska försäkringsbolag hårdare reglering idag än andra EU-länder?
 - Tror du att Solvens II kan innebära en konkurrensfördel för de svenska bolagen?
5. Riskhantering
 - Vad kommer den ökade riskhanteringen innebära för för/nackdelar för företagen?
 - Kan det innebära en minskad investeringsvilja?
 - Vad har ni för riskstrategi och riskhantering idag? Avviker den från det som kommer krävas av er i och med Solvens II?
 - Hur kommer försäkringsbolagens olika risker (operativa-, marknads-, försäkrings- och kreditrisken) påverkas av direktivet?
6. Trafikljuset

- 2007 införde FI trafikljusmodellen för försäkringsbolag i Sverige. Modellen innebär en tillsyn över försäkringsbolagens exponering mot olika risker. Kan införandet av denna modell innebära att svenska bolag redan idag är vana vid en högre rapportering och riskförståelse, (jämfört med andra länder)?
- Har rapporteringskravet i trafikljuset underlättat arbetet med solvens II rapporteringen eller QIS 5 rapporteringen? Hur i så fall?

7. Datasystem.

- Datasystemen utgör en väsentlig funktion när man ska hantera beräkningarna för kapitalkravet i Solvens II. Är ert datasystem uppdaterat inför Solvens II kraven?
- Kommer utvecklingen av ett tillräckligt bra datasystem utgöra en stor kostnad för er eller andra försäkringsbolag?

8.3 EIOPA: Reports on Financial Conditions and Stability

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	Austria	Belgium	Bulgaria	Cyprus	Czech Re	Germany	Denmark	Estonia	Spain	Finland	France	Greece	Hungary	Iceland	Ireland
	AT	BE	BG	CY	CZ	DE	DK	EE	ES	FI	FR	GR	HU	IS	IE
Life enterprises															
Profit or loss for the financial year /	95	96	12	61	41	1 160	1 317	29	681	721	650	63	87	9	-260
Total balance sheet assets (2)	68 514	16 477	499	2 796	1 566	778 717	221 455	724	83 696	36 498	351 691	6 364	6 560	75	139 435
Profit or loss for the financial year /	0.14%	0.58%	2.45%	2.18%	2.59%	0.15%	0.59%	3.99%	0.81%	1.98%	0.18%	0.98%	1.33%	12.34%	-0.19%
total balance sheet assets (%)	4 810	1 049	141	298	1 079	54 962	18 145	90	6 751	4 254	27 847	447	444	23	4 983
Available solvency margin (3)	2 271	625	20	105	366	29 503	6 247	28	2 982	1 107	12 099	264	183	11	1 862
Required solvency margin (3)															
Available solvency margin / required solvency margin	211.80%	167.64%	707.10%	283.81%	294.81%	186.29%	290.47%	321.43%	226.39%	384.25%	230.16%	169.19%	242.29%	213.75%	267.62%
Non-life enterprises															
Profit or loss for the financial year /	425	92	14	33	-108	1 469	1 068	57	804	511	2 178	59	124	13	241
Total balance sheet assets (2)	80 787	9 987	926	659	977	322 292	18 481	414	26 664	11 983	202 772	2 320	2 182	649	30 408
Profit or loss for the financial year /	0.53%	0.92%	1.47%	5.01%	-11.10%	0.46%	5.78%	13.75%	3.02%	4.27%	1.07%	2.55%	5.66%	2.06%	0.79%
total balance sheet assets (%)	4 655	1 825	217	195	1 655	32 108	4 579	197	6 009	2 192	63 169	299	445	219	6 306
Available solvency margin (3)	1 038	432	115	79	367	10 336	1 317	57	2 147	604	10 121	229	226	46	1 639
Required solvency margin (3)															
Available solvency margin / required solvency margin	448.46%	422.45%	189.07%	246.84%	450.95%	310.64%	347.82%	346.54%	279.88%	362.99%	624.14%	130.77%	197.46%	476.87%	384.75%
Composite enterprises *															
Profit or loss for the financial year /	0	659	0	-1	654	0	0	0	2 215	0	3 247	38	0	0	0
Total balance sheet assets (2)	0	206 810	0	213	12 435	0	0	0	128 880	0	1 111 406	6 011	0	0	0
Profit or loss for the financial year /	0.00%	0.32%	0.00%	-0.47%	5.26%	0.00%	0.00%	0.00%	1.75%	0.00%	0.29%	0.64%	0.00%	0.00%	0.00%
total balance sheet assets (%)	0	16 530	0	34	0	0	0	0	17 736	0	74 346	569	0	0	0
Available solvency margin (3)	0	7 383	0	21	0	0	0	0	6 263	0	37 305	414	0	0	0
Required solvency margin (3)															
Available solvency margin / required solvency margin	0.00%	223.89%	0.00%	161.90%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	283.19%	0.00%	199.29%	137.52%	0.00%	0.00%	0.00%
Total															
Profit or loss for the financial year /	520	847	26	93	586	2 629	2 385	86	3 700	1 232	6 075	160	210	23	-19
Total balance sheet assets (2)	149 301	233 274	1 425	3 668	14 978	1 101 009	239 936	1 138	237 240	48 481	1 665 869	14 695	8 742	724	169 843
Profit or loss for the financial year /	0.35%	0.36%	1.82%	2.54%	3.91%	0.24%	0.99%	7.54%	1.56%	2.54%	0.36%	1.09%	2.41%	3.13%	-0.01%
total balance sheet assets (%)	9 465	19 404	358	527	2 734	87 070	22 725	287	30 496	6 447	165 362	1 315	889	242	11 289
Available solvency margin (3)	3 309	8 440	135	205	733	39 839	7 563	85	11 392	1 711	59 525	907	409	57	3 501
Required solvency margin (3)															
Available solvency margin / required solvency margin	286.04%	229.91%	266.03%	257.07%	372.99%	218.55%	300.45%	338.25%	267.70%	376.74%	277.80%	145.03%	217.55%	426.26%	322.45%

		Table 9 : Result and solvency 200																														
		IT	LI	LT	LU	LV	MT	NL	NO	PL	PT	RO	SE	SI	SK	UK	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
Life enterprises	Profit or loss for the financial year	3 807	-16	22	92	0	19	2 070	486	974	149	21	27 690	3	3	0																
	Total balance sheet assets (2)	437 774	20 235	536	79 225	113	1 651	316 985	95 075	21 395	29 878	882	221 544	354	755	1 466 364																
	Profit or loss for the financial year / total balance sheet assets (%)	0,87%	-0,08%	4,17%	0,12%	0,01%	1,15%	0,65%	0,52%	4,55%	0,50%	2,33%	12,50%	0,72%	0,39%	0,00%																
	Available solvency margin (3)	26 578	319	70	1 528	15	167	23 608	6 274	3 094	1 555	284	60 797	24	96	53 960																
	Required solvency margin (3)	13 444	112	21	935	9	85	9 624	3 289	894	800	65	4 673	17	24	14 475																
	Available solvency margin / required solvency margin /	197,70%	283,28%	335,29%	163,43%	159,53%	196,47%	245,30%	190,72%	345,96%	194,47%	437,24%	1301,03%	142,76%	399,31%	372,77%																
Non-life enterprises	Profit or loss for the financial year	63	8	8	118	16	22	2 711	588	460	37	-21	1 821	1	-2	5 690																
	Total balance sheet assets (2)	104 761	313	431	8 092	399	1 309	67 097	14 998	12 456	4 794	1 045	54 393	205	21	212 890																
	Profit or loss for the financial year / total balance sheet assets (%)	0,06%	2,71%	1,86%	1,46%	4,00%	1,68%	4,04%	3,92%	3,70%	0,77%	-1,97%	3,35%	0,29%	-8,50%	2,63%																
	Available solvency margin (3)	19 236	137	116	1 040	71	447	15 569	4 779	2 983	928	476	17 478	45	10	31 640																
	Required solvency margin (3)	6 758	39	51	343	47	139	5 718	741	821	406	242	1 879	27	6	18 234																
	Available solvency margin / required solvency margin /	284,62%	352,06%	227,72%	302,80%	151,75%	321,58%	272,28%	644,78%	363,39%	228,76%	196,88%	930,18%	169,01%	171,31%	173,53%																
Composite enterprises ^a	Profit or loss for the financial year	0	0	0	0	0	-61	0	0	0	54	-22	0	20	146	1 908																
	Total balance sheet assets (2)	0	0	0	0	0	201	0	0	0	23 377	2 194	0	4 532	5 363	26 519																
	Profit or loss for the financial year / total balance sheet assets (%)	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	-30,35%	0,00%	0,00%	0,00%	0,23%	-1,02%	0,00%	0,44%	2,71%	7,20%																
	Available solvency margin (3)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1 748	0	0	357	980	4 495																
	Required solvency margin (3)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	951	0	0	246	274	967																
	Available solvency margin / required solvency margin /	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	183,78%	0,00%	0,00%	145,02%	357,59%	464,60%																
Total	Profit or loss for the financial year	3 870	-8	30	211	16	-20	4 781	1 084	1 434	240	-22	29 511	23	147	7 498																
	Total balance sheet assets (2)	542 535	20 548	967	87 316	513	3 161	384 082	110 073	33 851	58 049	4 122	275 937	5 091	6 139	1 705 773																
	Profit or loss for the financial year / total balance sheet assets (%)	0,71%	-0,04%	3,14%	0,24%	3,12%	-0,63%	1,24%	0,99%	4,24%	0,41%	-0,55%	10,69%	0,45%	2,39%	0,44%																
	Available solvency margin (3)	45 813	456	186	2 568	86	614	39 177	11 052	6 077	4 231	759	78 275	426	1 086	90 094																
	Required solvency margin (3)	20 202	151	72	1 278	56	224	15 342	4 031	1 715	2 156	307	6 552	290	304	33 676																
	Available solvency margin / required solvency margin /	226,77%	300,99%	259,16%	200,86%	153,03%	274,11%	255,36%	274,21%	354,30%	196,20%	247,74%	1194,67%	147,10%	357,33%	267,53%																

8

⁹⁸ EIOPA. Reports on Financial Conditions and Stability – Statistical Annex Insurance. 2009.